

SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

C. K. WYŻSZEGO GIMNAZYUM

W TARNOPOLU

== ZA ROK SZKOLNY 1907. ==

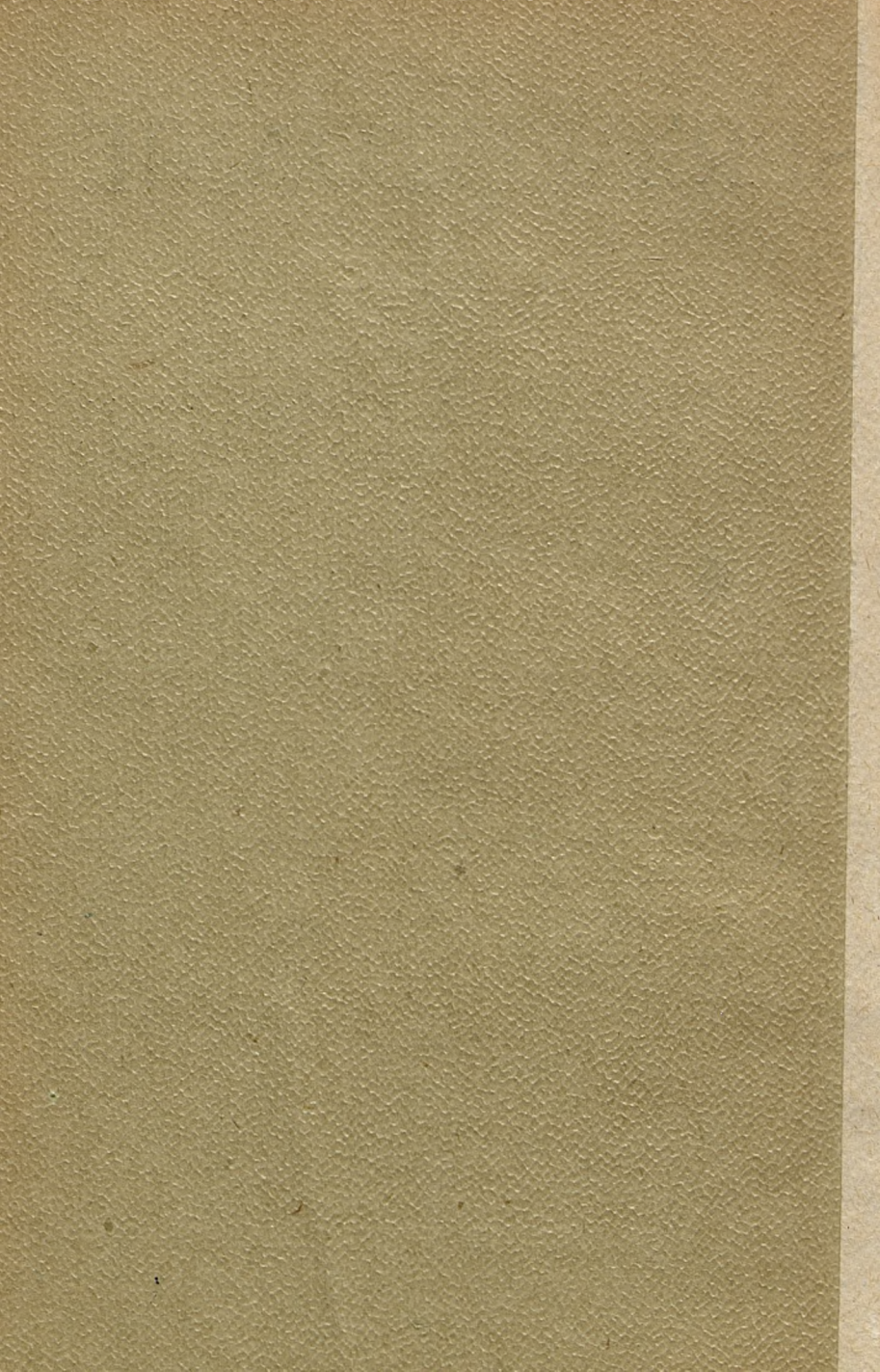
1. De interrogationum disiunctivarum apud Tacitum structura. Napisał I. B. Hassey.
2. Część administracyjna Zakładu głównego.
3. Część administracyjna Filii.

TARNOPOL.
NAKLADEM FUNDUSZU SZKOLNEGO.

Z drukarni L. Wierzbickiego w Tarnopolu.

1907.

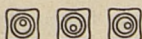
SPRAWOZDANIE

DYREKCJI

C. K. WYŻSZEGO GIMNAZYUM

W TARNOPOLU

== ZA ROK SZKOLNY 1907. ==

1. De interrogationum disiunctivarum apud Tacitum structura. Napisał I. B. Hassny.
2. Część administracyjna Zakładu głównego.
3. Część administracyjna Filii.

TARNOPOL.
NAKŁADEM FUNDUSZU SZKOLNEGO.

Drukarnia L. Wierzbickiego w Tarnopolu.

1907.

103 743 II

1907

Biblioteka Jagiellońska

1002681946

De interrogationum disiunctivarum apud Tacitum structura.

De interrogationum disiunctivarum apud varios scriptores vi et usu a multis viris doctis egregie et luculenter disputatum est ita, ut totam rem denuo tractare maximi sit laboris. Itaque hac disputatiuncula ea tantum, quae ad Taciteum pertinent usum, exponenda mihi proposui, quamquam rem iam Olbrichtius accuratissime tractavit,¹⁾ cui ut maxima ex parte assentior, ita nonnulla aliter atque apud eum statuenda sunt visa. Priusquam autem ad rem ipsam progrediar, liceat mihi pauca de origine et formis interrogationum disiunctivarum referre.

Quae quo tempore ortae sint, nihil sane certum constitui potest. Id tamen ante omnia teneamus necesse est tum temporis, cum sermo Latinus nondum satis excultus simplicibus formis syntacticis utebatur, interrogationes disiunctivas ita conformatas fuisse, ut oppositio sola simplicium ad eandem normam compositarum interrogationum ad disiunctionem exprimendam sufficeret, quem usum in libris raro vel iam apud priscos scriptoresprehendimus ex. gr.

Pl. Asin. 465: Sit, non sit, non edepol scio ²⁾.

Ter. Hec. 665: videte iam... remissan opus sit reductan domum.³⁾

¹⁾ De interrogationibus disiunctivis et an particulae usu apud Tacitum Diss. inaug. Halis Saxonum 1883.

²⁾ v. Draeger: Historische Syntax der Lateinischen Sprache §. 469.

³⁾ v. Draeger: Synt. §. 469, b, ε.

Pl. Epid. 223: Quid erat induta? An regillam
induculam an mendiculam? ¹⁾

Temporis decursu, cum sermo Latinus magis magisque excoleretur et ampliore vel in dicendo vel in scribendo usu plures et varias formas proferre coepisset, id quod non multo ante Plauti et Terentii tempora factum esse videtur, plures interrogationum disiunctivarum exstiterunt structurae variis simplicibus interrogationibus inter se oppositis ex. gr.

Pl. Bacch. 400 sqq: nunc certamen cernitur, Sisne
necne, ut esse oportet malus,
bonus, quoiquomodi: iustus,
iniustus: malignus, largus:
tristis commodus.

Cato de re rust. CXI: Si voles scire, in vinum aqua
addita sit necne.

Usitatissimae erant formae, quarum parti priori particulis utrum, ne, vel nulla introductae posterior particula an opponebatur, dum supra memoratae rariores fiebant. Tandem usus particulae an in posteriori membro tam peculiaris factus est, ut paulatim vis eius vocis nativa, quae vere interrogativa erat, disiunctiva haberi coepta esset. Causa erat haec, quod in lingua germana disiunctio plerumque per vernaculam „oder ob“ vel saepius „oder“ reddebatur, cui sermonis sui proprietati indulgentes viri docti notionem „oder“ Latino an primitus innatam fuisse contendebant. Inde certe est, quod plurimi, ubi interrogatio simplex apud veteres scriptores inveniebatur, eam haud merito non simplicem esse censebant, sed posteriorem partem disiunctivae interrogationis, cuius prior ommissa quidem esset, facile tamen cogitatione subintellegi posset. interrogativam vero vim

¹⁾ Hand »Tursellinus seu de particulis Latinis commentarii« I. pag. 307—310 negat an in priori disiunctionis membro poni posse, ubi vero exsistat, ibi aut a librariis inculcatum aut anaphora positum esse aut denique locos corruptos esse habendos. Idem Grabenstein »de interrogationum enunciatarum usu Horatiano« Diss. inaug. Halis Saxonum 1883 pag. 8 his verbis: numquam prius interrogationis disiunctivae membrum particula an introducitur. Cf. quae contra disputaverunt: Draeger Synt. II. pag. 489, Hinze »de an particulae apud priscos scriptores Latinos vi et usu« Progr. Brandenburg 1887 pag. 15 sq. ubi exempla e priscis scriptoribus collata sunt. Krebs Schmalz Antibarbarus ed 7. t. I. (1905) sub v. an affirmat non usitatum esse an veteribus, sed apud posteriores demum inveniri; idem Schmalz Syntax ³ §. 273.

e particulis ne, num, a posterioribus demum scriptoribus particulae an additam esse.¹⁾

Quae grammaticorum decreta falsa esse affatim exposuit Hinze egregia, quam supra memorari, disputatione. Is enim demonstravit et exemplis comprobavit non simplices interrogationes e disiunctivis, sed has ex illis esse expetendas.

Quod autem notionem oder (albo) attinet, eam apud posteriores demum scriptores particulae an fuisse additam constat, cum an interrogativa significatione paulatim evanescente ad vere disiunctivam vim coniunctionum **aut, vel, ve, sive** proxime accesserit ita, ut cum eis commutaretur, aut etiam pro eis usurparetur, quem usum apud Tacitum frequentissimum esse infra ostendetur.

Restat, ut de variis disiunctivarum interrogationum formis quaedam referamus.

Atque initio quae fuerint species, supra iam monuimus. Tempore procedente, cum copia verborum et syntacticarum formarum augesceret, variae proferebantur compositiones, neque bimembres tantum, verum etiam e pluribus conformatae aut interdum aliquot disiunctiones iuxta se ponebantur. Bimembrium vero quam varia fuerint genera, tabula proposita clare demonstratur.

¹⁾ Hand Tursel. pag. 297 sq. 305, 314; Gernhard in Sebodii Nova Sylloge 1826 I. pag. 18, Exc. ad Cic. Lael. pag. 246, Commentatio grammatica de formula nescio an vel haud scio an (opusc. Lips. 1836), Archiv. f. Philologie u. Pädagogik 1824 pag. 104. Weissenborn Synt. lat. Eisenach 1835 §. 266, 1. Pott Etymol. Forschungen I.² pag. 420. Krüger Gramm. der lat. Sprache 1842 §. 516. 4. Holtze Synt. prisc. script. lat. 1862, II. pag. 271 sqq. Kühner Ausführliche Gramm. der. lat. Sprache II, 235, 5. Draeger Synt. I.² pag. 348.

Numerus	Particulae	Prisci scripto- res	Cicero	Tacitus
1	utrum,—ne—an	1	—	—
2	utrum?—ne—an	1	—	—
3	utrum,—ne—anne	—	1	—
4	utrum, — an	1	—	—
5	utrum? — an	1	—	—
6	utrum, — an...-ne	—	1	—
7	utrum, — anne	1	—	—
8	utrum...—ne—an	1	1	—
9	utrum...—ne—an non	1	—	—
10	utrumne—an	—	—	1
11	utrum—an	1	1	1
12	utrum—anne	1	1	—
13	utrum—an non	—	1	—
14	utrum—necne	—	1	—
15	*) utrum —	1	1	—
16	num—an	1	—	—
17	—ne—an	1	1	1
18	—ne—an non	1	1	—
19	—ne—ne	1	—	—
20	—ne—an...—ne	—	1	—
21	—ne—anne	—	1	—
22	—ne—necne	1	1	—
23	—an—an	1	—	—
24	— an	1	1	1
25	— an non	1	1	—
26	— anne	—	1	—
27	— ne	—	1	—
28	— necne	1	1	—
29	— vel	—	—	1
30	— ve	—	—	1
31	— —	1	1	1

*) Interrogationes, quae hanc formam habent, simplices sunt, sed quia particula utrum incipiunt, posterius membrum suppleatur necesse est.

Inde apparet priscis tantum scriptoribus 9 formas esse proprias, quarum 5 pronomen utrum interrogationi disiunctivae praemissum habent

Ciceroni tantum 8

Tacito tantum 3

priscis scriptoribus et Ciceroni communes 7

omnibus communes 4.

Ne nimius sim, addam disiunctionum, quae tribus pluribusve constant membris, magnum esse apud Ciceronem ¹⁾ numerum, apud priscos inveniri pauciores, apud Tacitum paucissimas. Idem dici potest de locis, quibus plures interrogationes disiunctivae iuxta se positae sunt.

Quod Tacitum quidem attingit, facile ea proprietates intellegitur, si consideramus Cornelium nostrum longiores sententiarum structuras vitare brevitati loquendi studentem.

Id quoque animadvertet, quicumque libros eius diligenter legerit, directas interrogationes disiunctivas prae indirectis perpauca apud eum exstare. Ac si forte quaerat, quaenam sit eius usus causa, haud difficile id intelleget perlectis his Olbrichtii ²⁾ verbis: „Facile quis miretur in Taciti libris interrogationes disj. directas exstare paucissimas. Sed cum interrogationes directae locum habeant in colloquiis et diverbiis, in narrandi genere, quo utuntur rerum scriptores, per se rarius eas inveniri liquet, neque fere eae usurpari possunt nisi ita, ut appositum sit verbum interrogandi. Unde apparet apud historicos saepius obliquas quam directas interrogationes inveniri necesse esse“.

Denique necessarium puto docere, quam mihi rationem proposuerim institutam materiam expediendi.

Itaque primum de plenis, quae vocantur, interrogationibus disiunctivis disputabo, quarum ambo membra particulis indicata sunt. Deinde de ellipticis, quarum priori parti nulla particula introductae posterior particula an apponitur. Denique de eis, in quibus in an particulae locum coniunctiones vere disiunctivae vel, ve, sive successerunt.

Editionibus ad locos laudandos his usus sum:

C. Halm: Cornelii Taciti Dialogus de oratoribus
Lipsiae 1889.

¹⁾ v. Gutschke: De interrogationibus obliquis apud Ciceronem observationes selectae. Diss. inaug. Hal. Sax. 1885.

²⁾ pag. 7.

C. Halm: Cornelii Taciti De vita et moribus Iulii
Agricolae liber Lipsiae 1889.

C. Halm: Cornelii Taciti De Germania liber
Lipsiae 1889.

E. Wolff: C. Taciti Historiarum libri Berol. 1888.

Nipperdey-Andresen: P. C. Tacitus Annales 10 Aufl.
Berlin 1904 (Buch I—VI.)

Draeger-Becher: Die Annalen des Tacitus, Leipzig
1899 (Buch XI—XVI.)

A.

Interrogationes disiunctivae, quarum ambo membra expressis incipiunt particulis.

I.

Utrum-an.

Utrum accusativus est neutrius generis interroga-
tivi pronominis „*uter*“. Initio igitur is erat utrum vo-
cis in disiunctivis interrogationibus usus,¹⁾ ut praemisso
pronomini *uter* interrogatio disiunctiva succederet. Quo
factum est, ut res, de quibus ageretur, gravius inter
se opponerentur,²⁾ quem usum apud Plautum etiam
et Terentium vulgarem fuisse accuratissime Hinzius
pag. 18 sq. demonstravit.³⁾

Postea vero nativa eius vocis notione imprimis
in disiunctionibus, quarum priores partes nullis parti-
culis instructae erant, paulatim exstincta utrum particu-
lae interrogativae instar usurpari coeptum est, quod
apud priscos iam scriptores quamquam raro locum
habuisse invenio. Denique in vere disiunctivae parti-
culae interrogativae vim ac notionem abiit, id quod eo
facilius fieri potuit, quia iam ipsa potestas eius voca-
buli disiunctionem comprehendit. Interrogationes autem,
quas huic sententiarum typo adserimus, plurimum aurea,
quae vocatur, aetate usu veniebant. ⁴⁾

¹⁾ v. Corssen Krit. Beitr. zur lat. Formenl. Leipzig 1863
pag. 291, Hinze pag. 19, 2a, Olbricht pag. 4 sq.

²⁾ cf. Kühner pag. 1016, 7, Draeger Synt I. §. 158, A, c,
Gutsche pag. 72.

³⁾ cf. Draeger l. l.

⁴⁾ cf. Draeger I, §. 158, c, II. §. 468 A, c, B.

Sed apud argentei aevi scriptores raro iam deprehenditur, apud Tacitum quidem in directis disiunctionibus nullum exstat vestigium, in obliquis quattuor tantum reperiuntur loci, quorum duo particulis „utrumne-an“ conformati sunt. Exempla:

Germ. 28: Sed utrum Aravisci in Pannoniam ob Osis, Germanorum natione, an Osi ab Araviscis in Germaniam commigraverint, incertum est, quia....

An. I. 58: tuum erit consultare, utrum praevaleat, quod ex Arminio concepit, an quod ex me genita est.

Hoc loco utrum aut vim suam primitivam i. e. pronominalem retinuit aut notionem coniunctionis interrogativae intendit.¹⁾

Quod autem „**utrumne**“ attinet, non consentiunt inter se viri docti. Draegerus quidem recte affirmat²⁾ particulam utrumne ita ortam esse, ut voces „utrum“ et „ne“ apud priscos et aurei aevi scriptores aliis interpositis vocabulis distinctae argentea aetate in „utrumne“ contractae adhiberentur, cui opinioni haud scio, an recte contradicat Olbrichtius³⁾ Kühnero adsentiens, qui affirmat⁴⁾ „utrumne“ per adnexionem vocis „ne“ encliticae ad „utrum“ esse formatum similiter atque „anne“ „numne“. Atque de anne re vera recte id statuit consentitque ei Draegerus,⁵⁾ quas opiniones rursus Hinzius impugnat, cum anne esse primitivam et vetustioris formam, an recentioris ex illa per apocopen derivatam putet,⁶⁾ quamquam altera ex parte e Cic. ad Att. XII, 52, 2: „Nescio, quid videris dubitare de Clodia: utrum, quando veniat, an sintne venales“ conici potest anne per copulationem „an“ et „ne“ initio distractarum ortum esse. Numne autem iam apud comicos usu venire negavit Handius,⁷⁾ quodque contra

¹⁾ cf. Gerber-Greef-John Lexicon Taciteum pag. 1727.

²⁾ Synt. I. pag. 347 sq, II. pag. 495 sq.

³⁾ pag. 5. adn. 1.

⁴⁾ II. pag. 1016.

⁵⁾ I. §. 158 C; cf. Hand Turs. I. pag. 356, Holtze II. pag. 283 sq. de particulae anne usu cf. O. Wolff »de enunciatis interrogativis apud Catullum, Tibullum, Propertium« Halis Sax. 1833 pag. 19. H. Merguet Lexicon zu den Reden des Cicero, Jena 1877, I. pag. 221. Gutsche pag. 73, 85, 95. Kühner §. 234, 8. Draeger Synt. §. 468, I. b, 1.

⁶⁾ pag. 1. sq.

⁷⁾ Tursell. IV, pag. 317; cf. Ritschl Opusc. II. pag. 248 adn.

codicum fidem nonnullis locis legebatur, inde iam depulsum est. Si contra locos, quibus „utrum“ et „ne“ interserta alia voce disiunguntur, illosque, quibus „utrumne“ occurrit, comparamus, haud aegre inde evincitur „ne“ facile divelli atque cum „utrum“ connecti potuisse. Exempla sunt duo eaque in Dialogo:

Dial. 35: in quibus non facile dixerim, utrumne locus ipse an condiscipuli an genus studiorum plus mali ingeniis afferant.¹⁾

Dial. 37: nam multum interest, utrumne de furto aut formula et interdicto dicendum habeas, an de ambitu comitorum.

II.

Ne — an.

Directae.

An I. 42; Militesne apellem, qui...., an cives, quibus tam proiecta senatus auctoritas?

Hist. I, 30: habitune et incessu an illo muliebri ornatu mereretur imperium?

An. VI, 2: Sed quos omitti posse, quos deligi? Semperne eosdem an subinde alios? Et²⁾ honoribus perfunctos an iuvenes, privatos an e magistratibus?

Indirectae.

1.

Ne-an sequitur:

a) verba:

α) interrogandi:

Hist. III, 1: Illic agitavere placeretne obstrui Pannoniae Alpes, donec a tergo vires universae consurgerent, an ire cominus et certare pro Italia constantius foret.

An. III, 1: rogitantium inter se, silentione an voce aliqua egredientem exciperent.

An. XII, 17: pensitato, Mithridatisne rebus externis an patrio regno consuleret.

An. XIII, 26: quibusdam coalitam libertate inreverentiam eo prorupisse frementibus, ut,³⁾ vine an

¹⁾ Interrogatio tribus constat membris, quae particulis utrumne-an-an inter se opposita sunt.

²⁾ Halm: alios, et...

³⁾ ex correctura Ernestii (cod. M. non exhibet illud »ut«); ceterum cf. Olbricht pag. 10 sqq.

aequo cum patronis iure agerent, sententiam eorum consultarent ac verberibus manus ultro intenderent.

An. XVI, 25: Tum Thrasea consultavit, temptaretne defensionem an sperneret.

β. dubitandi:

Germ. 5: Argentum et aurum propitiis an irati dii negaverint, dubito.

Hist. I, 42: ambigitur, consumpseritne an proclamaverit.

γ) alia:

Hist. II, 100: nec sciri potest, traxeritne Caecinam an impulerit.

Hist. III, 28: Hormine id ingenium an potior auctor sit C. Plinius, haud facile discreverim.

b) adiectiva:

Hist. I, 91: qui trepidi, fortuitusne militum furor an dolus imperatoris.

Hist. IV, 49: is temptaveritne Pisonem ad res novas an temptanti restiterit, incertum.

An. VI, 22: in incerto iudicium est, fatone res mortalium et necessitate immutabili an forte volvantur.

c) substantiva:

Hist. III, 20: adempto omni prospectu, tormentisne et telis an operibus et vineis adgredienda urbs foret.

An. II, 40: cum Tiberium anceps cura distrahere, vine militum servum suum coaceret an sineret.

2.

Praeter exempla, quae modo laudavi, tres exstant loci ita comparati, ut parenthesin quandam vel interpositionem aut appositionem efficiant. In his quoniam duplex omissio cernitur, ibi latius tractabuntur, ubi de ellipsi duplici exponemus. Sunt autem: Hist. IV, 47, An. XII. 30. 67.

Allata adhuc exempla demonstrant interrogationes disiunctivas, quarum ambo membra particulis efficiuntur, paucas omnino exstare. Earum enim, quae „utrum-an“ vel „utrumne-an“ particulis introducuntur, in libris minoribus, qui sunt Dialogus, Germania, Agricola, non

nisi tria inveni exempla, in Annalibus unum tantum. Ne-an contra semel tantum occurrit in Germania, in posterioribus demum i. e. Historiis et Annalibus 19, promiscue utrum (ne) — an 4, ne-an 20 locis. Idem, quod de ne-an, dici potest etiam de eis interrogationibus, quarum priores partes nullis particulis indicatae sunt. Nam in minoribus scriptis 5 omnino obvia exempla, dum in ceteris libris permultae et variae reperiuntur structurae ellipticae, quibus nota illa brevilocquentia Tacitea optime declaratur.

B.

Interrogationes disiunctivae, in quarum membro priori particula omissa est, posterius ei particula an opponitur.

Ut apud Ciceronem enunciatorum interrogativorum, quorum membra ad particulas utrum-an et ne-an sese applicant, usus frequentissimus est (nam ca. 160 + ca. 120 = ca. 280 locis occurrunt), eorum autem, quae particulam an solam recipiunt, prae eis satis exiguus (ca. 70 locis), ita apud Tacitum ratio diversa est. Nam hic exceptis ca. 30 ceterae omnes fere ita comparatae sunt, ut maxima ex parte duo vocabula particula an breviter graviterque inter se opponantur, unde sententiae brevi verborum circuitu exhibentur.

Quod fit in indirectis interrogationibus, directae enim aliquot tantum exstant. Cum autem in eis non solum simplices aut duplices, sed etiam triplices vel quadruplices quoque deprehendantur omissiones, vocantur ellipticae. His igitur ellipticis disiunctionibus optime perspicitur concinnus et contractus dicendi modus. Simplicium omissionum iam apud priscos scriptores magnum invenimus numerum. Duplices autem, triplices et quadruplices apud recentioris demum aevi scriptores frequentiore usu veniunt.¹⁾ Apud Ciceronem enim in orationibus, quas eleganti et erudito stilo compositas esse constat, nullum est vestigium, eorum autem, qui proferri possunt, locorum plurimi exstant in

¹⁾ cf. Draeger Synt. §. 468: »Eine verkürzte Form der Disjunktion mit einfachem an und mit Ellipse des Verbum kommt seit Cicero öfters vor«.

epistulis, ubi Cicero quotidiano communi utitur sermone, quem ad abbreviationem et omissionem non solum singularum syllabarum sed etiam universorum vocabulorum propensum fuisse notum est. Inde igitur eae formae in libros scriptos receptae sunt. Duo habemus genera earum interrogationum. Aut enim ommissio locum habet aut interrogatio disiunctiva omisso verbo finito in aliam sententiam interponitur vel ei apponitur et ita quidem, ut indicativum modum enunciationis non mutet.¹⁾ Si insuper consideraveris particula an plurimis locis singula vocabula disiungi et inter se opponi similiter atque vere disiunctivis conjunctionibus aut, vel, ve, sive, facile intelleges, cur factum sit, ut an his locis ad particulas nominatas praesertim ad aut proxime accesserit et pro eis adhiberetur.²⁾ Etiam diversa intercedit ratio, cum aliquot locis pro an posita exstent vel, ve, quem usum suo loco accuratius tractabo. Nusquam tamen decipitur aut pro an.³⁾

I.

Interrogationes, in quibus ellipsis simplex statuenda est.

Directae.

Dial. 13: Nam Crispus iste et Marcellus, ad quorum exempla me vocas, quid habent in hac sua fortuna concupiscendum? Quod timent an quod timentur?

¹⁾ cf. Hand I. pag. 300 sqq. Draeger Synt. §. 468, I, a, 1. Kühner Gramm. §. 234, 3 Anm. I. Olbricht pag. 21 sq.

²⁾ cf. Hand I. pag. 302 sq. Draeger Synt. II. pag. 493. Schmalz Synt. 3 §. 225, Schmalz-Krebs Antib. ed. VII, t. I. pag. 160.

³⁾ id alios quoque scriptores attingit, ubi, quotiens re vera aut particulae an loco apparet, scribendum est an ex. gr. Plin. Ep. X, 48: „dignum est certe deliberatione sitne faciendum **aut** sit relinquendum an etiam destruendum“. — Haec mutua particularum an e: aut consuetudo tam vulgaris est, ut multis locis non solum grammatici et editores, verum etiam codices inter se discrepent ex. gr. Bacch. I, 2, 54 »tibi ego **aut** tu mihi servus es?« codices habent an et antiquae editiones, quod a recentioribus editoribus recte in aut mutatum est, nam sententia idem valet quod: num ego tibi aut tu mihi servi sumus? Similiter Plin. Paneg. 84, 1: »dubitare cogatur, utrum sit efficacius ad recte vivendum: bene institui **aut** feliciter nasci« — ita plurimi codices, sed Vat. optimo iure **an** (nam utrum antecedit). Plura exempla v. Hand I. pag. 551 sq. Recte igitur Draeger Synt. II. pag. 137 haec dicit: »Wo aber echte Disjunktivfragen vorliegen, kann aut nicht stehen und wird selbst gegen die Handschriften in an verwandelt.« Cf. Hand I. l. Schmalz Synt.³ §. 248, Krebs-Schmalz Antib. I. pag. 227.

- Hist. I, 50: Nunc pro Othone an pro Vitellio in templa ituros?
- An. VI, 2: Et honoribus perfunctos an iuvenes, privatos an e magistratibus? (sc. omitti an deligi posse)
- An. XVI, 28: Pacem illi per orbem terrae an victorias sine damno exercituum displicere?
- An. XIV, 1: Cur enim differri nuptias suas? Formam scilicet displicere et triumphales avos, an fecunditatem et verum animum? Timeri, ne uxor saltem iniurias patrum, iram populi adversus superbiam avaritiamque matris aperiat.

Ita Draegerus (ed. IV) et multi alii editores. Aliter distinxit Nipperdeyus. Afirmat enim ita locum legendum esse, ut interrogationi: „Cur enim....?“ proxima: „Formam scilicet et triumphales avos“ respondeant, an vero alteram constituat interrogationem, cui iterum subsequens enunciatum: „Timeri, ne...“ respondeat. Idem Olbrichtius, qui summo acumine animadvertit ¹⁾ vocem „scilicet“, cum in eis, quae cum ironia quadam pronunciantur, responsis habeat locum, ²⁾ apud nullum scriptorem nisi apud Terentium Eun. 2, 3, 54 inveniri. Itaque duas habemus interrogationes simplices, quibus sua per ironiam dicta enunciata respondent: Cur enim differri nuptias suas? Formam scilicet displicere et triumphales avos! (Naturalnie! Nie podoba się.....). An fecunditatem et verum animum? Timeri, ne uxor.....

Indirectae.

Adiunctae sunt:

- a) verbis:
- α) interrogandi;

- Hist. I, 17: Consultatum inde, pro rostris an in senatu, an in castris adoptio nuncuparetur.
- Hist. II, 31: Otho consultavit, trahi bellum an fortunam experiri placeret.
- Hist. IV, 67: ut missis legatis in commune consultarent, libertas an pax placeret.
- An. I, 50: consultatque, ex duobus itineribus breve et solitum sequatur an impeditius et intemptatum eoque hostibus incautum.

¹⁾ pag. 33.

²⁾ cf. Kühner II. pag. 1024, §. 236, b.

- An. XV, 25: consuluit inter primores civitatis Nero, bellum anceps an pax inhonesta placeret.
- Hist. III, 77: percontatus, statim regredi se an perdomandae Campaniae insistere iuberet.
- An. III, 12: Simulque illud reputate, turbide et seditiose tractaverit exercitus Piso, quaesita sint per ambitionem studia militum, armis repetita provincia, an falsa haec in maius vulgaverint accusatores.¹⁾
- An. I, 27: rogantes, quo pergeret, ad imperatorem an ad patres.

β) dubitandi :

- Germ. 46: Pleucinorum Venetorumque et Fennorum nationes Germanis an Sarmatis adscribam, dubito.
- Hist. I, 37: donec dubitabitur, imperatorem in castris an hostem habeatis.
- Hist. II, 33: interesse pugnae imperatorem an seponi melius foret, dubitavere.
- An. IV, 20: unde dubitare cogor, fato et sorte nascendi — an sit aliquid.
- An. XII, 20: at Claudius dubitavit, accipere captivum pacto salutis an repetere armis rectius foret.
- Hist. III, 71: hic ambigitur, ignem tectis oppugnatores iniecerint an obsessi.

δ) aliis :

- Hist. IV, 60: simulata ea fuerint an retinere saevientes nequiverit, parum adfirmatur.
- Agr. 11: ceterum Britanniam qui mortales initio collegerint, indigenae an advecti, ut inter barbaros, parum compertum.
- Hist. II, 42: is rumor ab exploratoribus Vitellii dispersus an in ipsa Othonis parte seu dolo seu forte surrexerit, parum compertum.
- An. I, 5: neque satis compertum est, spirantem adhuc Augustum apud urbem Nolam an exanimem reppererit.
- An. III, 12: illic asperasset iuvenem exituque eius laetatus esset, an scelere exstinxisset, integris animis diiudicandum.
- An. VI, 1: miserius sit ob amicitiam accusari an amicum accusare, haud discreverim.

¹⁾ cf. Olbricht pag. 9. adn. 1.

- An. XI, 38: perisse Messalinam, non distincto sua an aliena manu.
- Hist. I, 69: haud facile dictu est, legati minus placabilem imperatorem an militem invenerint.
- An. IV, 34: sed ipse divus Iulius, ipse divus Augustus et tulere ista et reliquere, haud facile dixerim, moderatione magis an sapientia.
- An. I, 62: nullo noscente, alienas reliquias an suorum humo tegetet.
- Hist. III, 66: id solum referre, novissimum spiritum per ludibrium et contumelias effundant an per virtutem.
- Hist. II, 7: nec referre, Vitellium an Othonem superstitem fortuna faceret.
- An. XI, 36: sponte an coactus tam magna peccavisset, nihil referre.
- An. IV, 40: posse ipsam Liviam statuere, nubendum an in penetibus iisdem tolerandum haberet.
- Dial. 32: longeque interesse manifestum est, possideat quis, quae profert, an mutuetur.

b) adiectivis :

- An. XIII, 41: Medi an Albani peterentur, incertum.
- Hist. I, 47: omisisset offensas an distulisset, brevitate imperii in incerto fuit.
- Hist. IV, 86: qua cogitatione bellum adversus fratrem agitaverit an opes viresque, in incerto fuit.
- An. XV, 36: senatus et primores in incerto erant, procul an coram atrocior haberetur.
- Hist. I, 81: trepidi, manere ac deprehendi an fugere et dispergi periculosius foret.

c) substantivis:

- An. XII, 64: enimvero certamen acerrimum, amita potius an mater apud Neronem praevaleret.
- An. XIII, 6: daturum plane documentum honestis an secus amicis uteretur.
- An. III, 14: vario rumore, custos saluti an mortis exactor sequeretur.

d) locutionibus quibusdam:

- An. VI, 44: cum Tiridates distrahi consiliis, iret contra an bellum cunctatione tractaret.
- An. II, 46: quod ipsorum in manu sit, integrum bellum an pacem incruentam malint.
- Hist. IV, 17: cohortibus, abire an manere mallent, data potestate.

Superest, ut in An. XII, 52 subsistamus, quo loco codices hanc exhibent scripturam: „morte fortuita an per venenum exstinctus esset, ut quisque credidit, vulgavere“. E loci structura sequitur interrogationem disjunctivam voci „vulgavere“ esse obnoxiam, quod tamen ferri nequit. Numquam enim componitur verbum „vulgare“ cum interrogatione. Quae cum ita sint, vocabulum quoddam subintellegendum est, ex quo interrogatio nostra pendeat, ex. gr. „incertum est“. Sed et ita quoque locus obscurus redditur, cum nesciamus, quonam modo „ut quisque credidit, vulgavere“ cum antecedentibus coniungamus. Recte igitur viri docti hoc loco anacoluthon subesse suspicati sunt¹⁾. Et sane facilis esset intellectu locus, si Tacitus scripsisset: „Quia incertum erat, morte fortuita an per venenum esset exstinctus, ut quisque credidit, vulgavere“ aut quod alii proposuerunt: „morte fortuita an per venenum exstinctus esset, non satis constitit. Nam alii morte fortuita, alii per venenum exstinctum esse, ut quisque credidit, vulgavere“.²⁾

Si nunc interrogationes adhuc notatas, quarum priores partes nullis particulis introducuntur, perpendimus, eas apud Tacitum 46 locis occurrere invenimus: 5 directas, 41 indirectas, et quidem: 2 in Dial. 1 in Germ. 17 in Hist, 25 in An. Inde apparet perpauca exstare in minoribus scriptis, plures in Historiis, plurimas in Annalibus, temporis igitur decursu usum earum tam frequentem factum esse, ut in Annalibus pluribus (25) offendamus, quam in ceteris libris (21).

Interrogationum ellipticarum, de quibus abhinc dicturus sum, hoc imprimis est proprium, quod non universarum sententiarum vice funguntur, sed in alia enunciata tamquam solidae eorum partes interseruntur aut eis apponuntur. Exhibent autem ellipsin duplicem aut triplicem aut etiam quadruplicem.³⁾

¹⁾ Similiter An. XIV. 9: »Aspexeritne matrem exanimem Nero et formam corporis eius laudaverit, sunt, qui tradiderint, sunt, qui abnuant.« Hic confusae sunt duae constructiones: 1) aspexerint et laudaverit, incertum est 2) aspexisse et laudasse, sunt, qui tradiderint, sunt, qui abnuant.

²⁾ cf. Orelli adn. Draeger adn, Syntax u. Stil des Tacitus §. 254, Nipperdey adn.

³⁾ latius eam rem tractat Woelfflinus Philol. XXV. pag. 92 sqq.

Polono quoque sermoni usitatissimum est id genus interrogationum. Nam ex. gr. An. XV, 60 polone sic reddi potest:

1) Ten — niepewne czy przypadkiem czy umyślnie — powrócił z Kampanii.

2) Ten — niepewne przypadkiem czy umyślnie — powrócił z Kampanii.

3) Ten — czy przypadkiem czy umyślnie — powrócił z Kampanii.

4) Ten — przypadkiem czy umyślnie — powrócił z Kampanii.

Cum autem eae interpositiones et appositiones verbo finito careant, particula „an“ cum indicativo enunciati regnantis composita esse videtur, quocirca etiam significatio interrogativa eius particulae attenuatur ita, ut „an“ ad vere disiunctivas coniunctiones „aut, vel, ve, sive“ proxime accedat et pro eis posita esse putetur. Inde facile eae coniunctiones pro „an“ substitui possunt, aliquot autem locis re vera eius loco usurpatae sunt. Nunc accedimus primum ad

II.

Interrogationes, quae duplici ellipsi explicari possunt.

Formam habent duplicem:

a) addita, cui subordinata est interrogatio, voce dubitandi, ambo membra particula „an“ disiunguntur. Omittitur particula interrogativa in priori membro et verbum finitum interrogationis.

b) omissa voce dubitandi et verbo finito interrogationis membra particulis „ne-an“ inter se opponuntur.

a.

Omnes huc adnotandae interrogationes pendent ex compendio „incertum“ (sc. est). Sunt autem per appositionem conformatae, una tantum per parenthesin.

Agr. 7: nec legatus praetorius ad cohibendum potens, incertum suo an militum ingenio.

Si plenius dicimus, scribendum est: Nec legatus praetorius ad cohibendum potens erat. Sed suone an militum ingenio cohibere non potuerit, incertum est.

Hist. IV, 6: ea ultio, incertum maior an iustior, senatum in studia deduxerat.

Parenthesis ratio haec est: Ea ultio senatum in studia deduxerat. Sed utrum ea maior fuerit an iustior, incertum est:

An. I, 11: addideratque consilium coercendi intra terminos imperii, incertum metu an per invidiam.

An. XIV, 9: ipse se ferro transegit, incertum caritate in patronam an metu exitii.

An. XIV, 51: concessitque vita Burrus, incertum valetudine an ¹⁾ veneno.

An. XV, 38: sequitur clades, forte an dolo principis incertum.

Uno loco adiectivum „incertus“ occurrit personaliter:

An. XIII, 19: nemo solari, nemo adire praeter paucas feminas, amore an odio incertas.

b.

Hist. IV, 47: Ceterum, verane pauperie an, uti videretur, actum in senatu, ut mutuuum acciperetur.

Plena interrogatio ita se habet: Ceterum actum in senatu, ut mutuuum acciperetur. Sed verane pauperie id factum sit, an, ut videretur, incertum est.

An. XII, 30: regnum Vangio ac Sido inter se partivere, egregia adversus nos fide, subiectis, suone an servitii ingenio, dum adipiscerentur dominationis, multa caritate et maiore odio, postquam adepti sunt.

An. XII. 67: nec vim medicaminis statim intellectam socordiane an Claudii vinolentia.²⁾

III.

Interrogationes, in quibus triplices omissiones occurrunt.

Nativam vim particulae „an“ interrogativam temporis decursu magis magisque evanuisse et ad vere disiunctivam coniunctionum „aut, ve, vel, sive“ proxime accessisse supra iam monuimus. Id attingit praecipue interrogationes, de quibus mox disputabo. Quarum in minoribus scriptis nullum deprehenditur vestigium, in

¹⁾ ex correctura Rhenani, codex enim M. exhibet aut; cf. Greef-John Lex. Tac. pag. 128 sub v. aut et pag. 614 sub. v. incertum.

²⁾ nonnulli hunc locum corruptum putant (Gerber-Greef-John Lex. Tac. pag. 911); Rhenanus proposuit correcturam: »socordiane Claudii an vinolentia«. Ceterum cf. Olbriecht pag. 24 adn. 2.

Historiarum libris quinque, plurima in Annalibus.¹⁾ Recite igitur Olbrichtius²⁾ Wölfflinum³⁾ secutus haec observavit: „Nam is (i. e. Wölfflinus) primus demonstravit et exemplis comprobavit Taciti genus loquendi ab initio non perfectum fuisse absolutumque, sed per viginti fere annos paulatim et singulis quasi gradibus ad summam perfectionem pervenisse“.

Sed videamus, quaenam sint genera earum interrogationum, quae triplices exhibent omissiones (verbi dubitandi, particulae in priori disiunctionis membro, verbi finiti eiusdem disiunctionis).

1.

Interrogationes, in quibus duo ablativi causae particula „an“ sibi oppositi sunt.

An. I, 13: quia Tiberius casu an manibus eius impeditus prociderat.

Sententia idoneum praebet intellectum, si dicimus: „Quia Tiberius **sive** casu **sive** manibus⁴⁾ eius impeditus prociderat“ aut: „Quia Tiberius casu **aut** manibus eius impeditus prociderat“.⁵⁾

An. I, 65: missae in latera legiones metu an contumacia locum deseruere.

An. II, 42: finem vitae sponte an fato implevit.

Uno loco pro altero ablativo legimus „per“ cum accusativo:

An. VI, 45: eaque perfecta contemptu ambitionis an per senectutem haud dedicavit.

2.

Substantiva et adiectiva inter se opponuntur.

Hist. III, 25: Vagus inde an consilio ducis subditus rumor advenisse Mucianum, exercitus in vicem salutasse.

An. XV, 60: is forte an prudens ad eum diem ex Campania remeaverat.

¹⁾ v. Nipperdey adn. ad An. I, 13: »An als Disiunktivpartikel ist ein Lieblingsgebrauch des Tacitus, besonders in den Büchern ab exc. divi Augusti«.

²⁾ De interrogat disiunct... praef. pag. 1.

³⁾ »Jahresbericht über Tacitus« Philol. XXV. pag. 92 sqq.

⁴⁾ cf. Hist. II, 37: pavore belli seu fastidio utriusque principis. III, 12 Bassus pudore seu metu. Similiter Hist. II, 72, An. V, 4: cf. Gerber-Greef-John Lex. Tac. pag. 1515 sq.

⁵⁾ cf. Draeger-Becher adn. ad An. XIV, 7.

3.

Substantiva et participia.

Hist. I, 28: is magnitudine subiti sceleris an corrupta latius castra et, si contra tenderet, exitium metuens, praebuit plerisque suspicionem conscientiae.

Plena sententia ita se habet: „is **sive** magnitudine subiti sceleris **sive** corrupta latius castra et, si contra tenderet, exitium metuens, praebuit plerisque suspicionem conscientiae“.

Än. II, 22: de se nihil addidit, metu invidiae an ratus conscientiam facti satis esse...

Parenthesis explicatur hoc modo: „de se nihil addidit, metu invidiae **aut** ratus conscientiam facti satis esse...“

An. II. 38: siluit Hortalus pavore an avitae nobilitatis retinens.

An. XV, 56: tum cognito Natalis indicio Scaevinus quoque pari imbecillitate an cuncta iam patefacta credens nec ullum silentii emolumentum, edidit ceteros.

Hist. IV, 66: simul Civilis, ausus an ex composito, intulit se agmini.

An. II, 67: Rhecusporis Alexandriam devectus atque illic fugam temptans an ficto crimine interficitur.

An. XV, 69: cuncta eo die munia consulis impleverat conviviumque celebrabat, nihil metuens an dissimulando metu.

„Nihil metuens an dissimulando metu“ dictum est pro: „**sive** quod nihil metuebat **sive** quod metum dissimulabat“.

Participia igitur in interrogationibus laudatis posita sunt pro universis enunciatis causalibus.

4.

Substantivum aut participium et universa enunciatio finalis.

An. IV, 8: ceterum Tiberius nullo metu an, ut firmitudinem animi ostentaret, curiam ingressus est.

Hist. I, 7: et Galbam mobilitate ingenii an ne altius scrutarentur,..... comprobasse.

An. III, 3: Tiberius atque Augusta publico abstinuere inferius maiestate sua rati, si palam lamentarentur, an, ne omnium oculis vultum eorum scrutantibus falsi intellegerentur.

5.

Substantiva et universae sententiae causales.

An. III, 9: Ab Narnia vitandae suspicionis an, quia pavidis consilia in incerto sunt, Nare ac mox Tiberi devectus auxit.

An. IV, 54: donec advertit Tiberius forte an, quia audiverat.

An. XIII, 12: quando uxore ab Octavia fato quodam an, quia praevalent inlicita, abhorrebat.

6.

In utraque disiunctionis parte enunciata finalia.

An. XIII, 9: et Vologeses, quo bellum ex commodo pararet an, ut aemulationis suspectos per nomen obsidum amoveret, tradit nobilissimos.

An. XVI, 23: tempus damnationi delectum, quo Tiridates adventabat, ut ad externa rumoribus intestinum scelus obscuraretur an, ut magnitudinem imperatoriam caede insignium virorum ostentaret.

IV.

Interrogationes, in quibus quadruplices omissiones inveniuntur.

Quattuor exempla, quae huic interrogationum generi adserimus, ita comparata sunt, ut praeter tres ellipses, quas antecedenti capite constituimus, quarta etiam et quidem particulae „quia“ subsit. Ea autem particula enunciato, quod per „an“ antecedenti priori membro opponitur, praefixa esse debet. Qua ellipsi interrogatio ita formata est, ut, nisi „quia“ vocem supplemus, significationem primitivam particulae „an“ prorsus extinctam esse et vere disiunctivam in eius locum successisse putemus necesse sit. Itaque

An. III, 30: „idque et Maecenati acciderat, fato potentiae raro sempiternae an satias capit aut illos, cum omnia tribuerunt aut hos, cum iam nihil reliquum est, quod cupiant“

duplici modo explicari potest:

a) si locutionem „incertum“ supplemus, „an“ idem potest, quod „an (propterea) quod“, „an (propterea) quia“, interrogatio igitur disiunctiva statuenda est ita: „Idque et Maecenati acciderat. Sed fatone potentiae raro sempiternae id acciderit an propterea, quod satias etc, incertum est“.

b) sin autem sententiam integram relinquimus, simplex tantum omissio et quidem coniunctionis „quod“ vel „quia“ post „an“ admittenda est, unde manifestum fit „an“ pro „aut, quod“ „sive quod“, „aut quia“, „sive quia“ positum esse. Sententia igitur ita fere conformari potest: „idque et Maecenati acciderat **sive** fato potentiae raro sempiternae, **sive quod** satias capit....“ aut: „acciderat fato.... **aut quod** satias....“

Reliqua tria exempla haec sunt:

An. III, 44: ut solitum per illos dies egit, altitudine animi an compererat modica esse et vulgaris leviora.

An. VI, 38: quae ab heredibus occultata recitari Tiberius iussit, patientiam libertatis alienae ostentans et contemptor suae infamiae an scelerum Seiani diu nescius mox quoquo modo dicta vulgari malebat....

An. XIV, 7: igitur longum utriusque silentium, ne irriti dissuaderent an ¹⁾ eo descensum credebant, ut...²⁾

C.

Cum particula „an“ vim suam principalem ita abieciisset, ut pro vere disiunctivis „aut, ve, vel, sive“ usurparetur, mutua intercessit ratio apud scriptores argenteae aetatis. Qui plane singularis usus cum apud ceteros historicos aut perraro aut nisi apud Ciceronem omnino non deprehenderetur, plurimi viri docti non tribuendum Tacito illum usum, sed locos, quibus pro

¹⁾ cf. Draeger-Böcher adn. ad h. 1.

²⁾ cf. Hist. I, 39: sive, ut mulceret, seu conscium Othonis credebat; cf. Olbriecht pag. 27 adn. 1 et 2.

„an“ ve, vel, sive, ponerentur, a scribis corruptos esse suspicabantur. At ea diligentius sunt perlustranda. Itaque singulis locis propria quaedam adhibenda est interpretatio.

1.

Posterius interrogationis disiunctivae membrum particula **ve** priori opponitur.

An. IV, 33: neque refert cuiusquam Punicas Romanas-
ve acies laetius extuleris.

Hanc codicis Medicei scripturam vetustiores editores et grammatici usque ad Waltherum integram reliquerunt, recentiorum autem Ritter,¹⁾ Orelli,²⁾ Halm,³⁾ A. Gerber,⁴⁾ Olbricht,⁵⁾ John,⁶⁾ Gerber-Greef-John,⁷⁾ quorum ultimus haec refert: „disiungit membra interrogationis indirectae“. Sed Nipperdeyus⁸⁾ lectionem libri manu scripti reiecit, cum „ve“ in bimembri disiunctione poni non posse atque incuria modo librarii pro „ne“ similiter atque pro „an“ An. VI, 23 „vel“ et An. XIV, 51 „aut“ irrupisse existimaret. Idem Halmius⁹⁾ et Draegerus.¹⁰⁾ Et re vera usus ille sane singularis particulae „ve“ nusquam nisi apud Tacitum decipitur, interrogationum autem disiunctivarum, quarum parti priori posterior particula „ne“ opponitur, satis multa exstant exempla.¹¹⁾ Itaque Nipperdeyi emendatio, utpote quae et facillima, speciem quandam probabilitatis prae se ferre videtur. Sed huiusmodi usus apud Tacitum nullum est vestigium. Optimo igitur iure Olbrichtius ita ratiocinatur:¹²⁾ „Itaque si Nipperdei conjecturam recipimus, Tacito tribuemus aliquid, quod in illius quidem elocutione non minus singulare sit, quam illud, quod in Med. codice legitur“ et paulo infra: „Quare cavendum est, ne Tacito hoc dicendi genus uno loco coniectura obtrudamus“.

¹⁾ adn. ad. h. l.

²⁾ adn. ad. h. l.

³⁾ adn. in ed. II. et IV.

⁴⁾ »de part. an« Progr. Leutschau 1864/5 pag. 12 sq.

⁵⁾ pag. 16 sq.

⁶⁾ in edit. Dialogi pag. 140.

⁷⁾ pag. 1640, A, c, sub v. ve; cf. pag. 911 B, b.

⁸⁾ Nipperdey-Andresen ed. 10 (1904) adn. ad h. l.

⁹⁾ ed. 3 adn.

¹⁰⁾ Draeger-Becher ed. 6. adn.

¹¹⁾ cf. Draeger Synt. §. 468 I, a, 3, Kühner Gram. §. 234, 4, Gutsche pag. 86; cf. etiam Hand IV, pag. 87.

¹²⁾ l. l.

Etiam altero loco eodem, quo An. VI, 33, modo „ve“ adhibitum est. Nam An. VI, 45 legimus: „quos omiserit receperitve, in incerto fuit“, ubi „ve“ pro „an“ adhibitum esse facile intellegitur. Quod si hic particulae „ve“ usus admittitur, non video, quanam ratione illic negetur ac reiciatur.

2.

Interrogationis disiunctivae membra particula **vel** inter se opponuntur.

An. VI, 23: quem egestate cibi peremptum haud dubium, sponte **vel** necessitate incertum habebatur.

Sic tradit Mediceus. Ursinus tamen „vel“ in „an“ commutavit eumque secuti sunt Nipperdeyus et Draegerus, quorum hic ita scribit: ¹⁾ „ve, vel, aut kommen nirgends vor statt der disiunctiva ne oder an“. Sed cum „vel“ nihil differat a „ve“, quo membra disiunctionis inter se opposita esse statuimus, etiam illud „vel“ pro „an“ positum esse recte affirmare possumus. Id Halmius quoque opinatus est, Olbrichtius ²⁾ et Gerberus, qui ³⁾ haec refert: vel est idem quod an: An. VI, 23: quem egestate.... [Urs. an, sed cf. An. IV, 33]“. Hist. II, 41: eoque incertum fuit insidias **an** proditorem **vel** aliquod honestum consilium coepaverint“ et

An. XIV, 3: interficere constituit hactenus consultans veneno **an** ferro **vel** qua alia vi.

Haec suppeditant codices. De quibus locis plurimi editores ita disputaverunt, ut eas interrogationes non ex tribus sed e duobus membris constare suspicarentur, quorum alterum iterum in duas partes divideretur, cum „vel“ non idem atque „an“ esset, sed propriam notionem vere disiunctivam retinens illi „an“ subiungeretur. Sic Draegerus ad utrumque locum adnotavit ⁴⁾ „vel ist dem an untergeordnet“.

Sed. Hist II, 41 legenti statim in oculos incurrit insolita prorsus diversarum notionum „proditio“ et „honestum consilium“ disiunctio particula „vel“ indicata,

¹⁾ Synt. u. Stil. §. 131.

²⁾ pag. 17.

³⁾ Gerber-Graf-John Lex. Tac. pag. 1744 sub v. vel; cf. Gerber Progr. Leutschau 1864/5 pag 13; Halm (ed 3.) An. IV, 33 ne, An. VI, 23 vel, Ritter An, IV 33 ve, An. VI. 23 an.

⁴⁾ ad An. XIV, 3; cf. Synt.u. Stil §. 129; Nipperdey ad An. XIV, 3; Heraeus ad Hist. II, 41; Olbricht pag. 17 adn. 2 et pag. 20; Gerber-Greef-John pag. 1744 3, b. α.

dum „insidiae“ et „proditio“ communem quandam et quidem sceleris significationem exhibentes particula „an“ inter se opponuntur. Itaque scribendum potius esset: „insidias **vel** proditorem **an** aliquod honestum consilium“ quod Heraeus iam animadvertit, qui ¹⁾ locum hac adumbravit adnotatione: „Da ein Mordanschlag oder Verrath gegen Otho wesentlich zu einer Kategorie gehören und beides zusammen einem ehrenhaften Plane entgegengesetzt ist“. Quae coniectura egregia quidem est—nam et sensus aptissime nostro loco convenit et „vel“ pro „an“ ponitur (ut An. VI, 23) itemque „an“ pro „vel“ (quod supra luculenter exposui) — sed a codicis scriptura prorsus recedit neque intellegitur, quamquam ratione haec commutatio particularum possit explicari. Nam inversionem factam esse non adducor, ut credam. Itaque Ursinus „vel“ in „an“ correxit (similiter atque An. VI, 23), ut essent „insidias **an** proditorem **an** aliquod honestum consilium“. Parum apte. Nam „insidiae“ et „proditio“ communem quidem habent significationem sceleris, sed alterutrum est sui generis, quod Heraeo iam visum, qui ita scribit: ²⁾ „in insidias und in proditorem liegt ein wirklicher Gegensatz“. Inde sequitur „an“ codicis retinendum esse. Quae tamen vir doctus porro dicit: „Mit vel wird ein dritter Grund, der sonst noch denkbar wäre, dem zweiten mit an untergeordnet“ ³⁾ falsa esse supra iam exponebam. Itaque „vel“ in „an“ Ursino auctore esset mutandum. At „vel“ ponitur a Tacito pro „an“. Quae cum ita sint, nulla est causa, cur lectionem codicis in „an“ corrigamus. Disiunctio igitur in tres dividitur partes particulis „an-vel“ inter se oppositas.

Similiter habet se res An. XIV, 3. Olbrichtius editoribus adsentiens putat vocabula „qua alia vi“ antecedenti „ferro“ subiuncta esse non opposita, „vel“ igitur propriam et vulgarem notionem retinuisse. Haud recte. Nam „ferrum“ i. e. caedes et „vis“ i. e. in aquam immersio magis diversa sunt, quam „venenum“ et

¹⁾ ed. I; cf: Schütz Jahrb. f. Phil. u. Pädag. 1881 pag. 320.

²⁾ adn. in ed. 2.

³⁾ Idem Olbrichtius, qui pag. 20 profert haec: »Causa autem, cur Tacitus utroque loco »vel« non »an« posuerit, repetenda est ex indefinitis pronomibus »aliquod« et »qua,« quibus additis utroque loco duobus praecedentibus membris adiungitur tertium aliquod, quod universum quoddam genus conditionum comprehendit ita, ut eligendi potestas detur«.

„ferrum“. Quae cum particula „an“ disiuncta sunt, etiam darticulae „vel“ eadem auctoritas tribuenda est, non retinuit igitur „vel“ suam vim primitivam, sed pro „an“ usurpatum est.

Aliter est Hist. III, 84: „obvius e Germanicis militibus Vitellium infesto ictu per iram **vel** quo maturius ludibrio eximeret, **an** tribunum adpetierit, in incerto fuit“. Hoc enim loco „vel“ videtur tantum pro „an“ positum esse, re vera tamen bimembris interrogationis partem priorem in duo iterum membra dividit causas proferentia, quibus Germanus adductus est, ut Vitellium peteret. Particula vero „an“ Vitellius et tribunus inter se oppositi sunt.

Alter locus, ubi particula vere disiunctiva pro „an“ posita esse videtur, est Dial. 37: „nam multum interest, utrumne de furto **aut** formula et interdicto dicendum habeas **an** de ambitu comitorum“. Hic quoque facile perspicitur particulam „aut“ non loco „an“ dictam esse sed propriam notionem (albo) habere.

Simile exemplum exstat An. IV, 17: „accitosque pontifices percontatus est, num id precibus **aut** minis Agrippinae tribuissent“. ¹⁾ Quod Handius optimo iure ita explicat: ²⁾ „Non quaerebat e pontificibus, num fecissent precibus Agrippinae commoti an minis eius, sed num fecissent Agrippinae sive precibus sive minis“.

3.

Interrogationes, in quibus particula „an“ cum **sive** commutatur.

Nunc duo afferam exempla, in quibus „an“ pro „sive“ ita adhibitum est, ut „sive-an“ idem valeant, quod „sive-sive potius“ (graec. εἴτε-ἢ). Hunc tamen usum apud recentiores demum scriptores invenimus, colorem quendam imitantes poetarum imprimis Ovidii, apud quem Rem. am. 797. legimus: „Daunius an Libycis bulbus tibi missus ab oris, An veniat Megaris, noxius omnis erit“ ubi „an-an“ idem significant atque „sive-sive“. ³⁾

¹⁾ cf. Cic. Fam. IV, 7: Cogitandum tibi esset, Romaene et domi **an** Mitylenis **aut** Rhodi malle vivere; de nat. deor. II. 88: »Hi dubitant de mundo, casune ipse sit effectus **aut** necessitate aliqua **an** ratione ac mente divina« (nonnulli codices: **an** necessitate).

²⁾ I. pag. 552.

³⁾ cf. Hand I. pag. 302 sq. Draeger Synt. II. pag. 493.

An. XI, 26: cum abrumpi dissimulationem etiam Silius, **sive** fatali vecordia **an** imminentium periculorum remedium ipsa pericula ratus, urgebat.

Hoc loco particulis „sive“ et „an“ duae causae inter se oppositae sunt ita, ut appareat „an“ pro „sive“ esse usurpatum. Quod Draegerus iam memoravit ita: 1) „in unklassischer Sprache an zuweilen ganz wie sive oder geradezu damit verwechselt“ et in editione ad h. l. „sive an“ statt „sive-sive“ ist ἀπ. εἰρ. 2)

Sed diverso quoque usu potest locus explicari. Cum enim „ve, vel“ pro „an“ ponuntur, etiam „sive“, cuius cum „an“ necessitudo artior est quam illorum, pro „utrum“ aut pro „an“ poni potest. 3) Quod si admittimus, interrogatio ita fere conformanda est: cum abrumpi dissimulationem etiam Silius urgebat. Sed **utrum** fatali vecordia adductus sit, ut urgeret, **an....., incertum est.**

Hic „sive“ positum est pro „utrum“.

Alterum exemplum est:

An. XIV, 59: sed Plautum ea non movere, **sive** nullam opem providebat inermis atque exul, **seu** taedio ambiguae spei, **an** amore coniugis et liberorum.

Draegerus affirmat⁴⁾ hoc loco „an“ non oppositum esse antecedentibus „sive-seu“, sed subiunctum ita, ut duo tantum exstent membra, quorum posterius particula „seu“ indicatum in duas iterum partes dividatur particula „an“ inter se oppositas. Quod si consentiremus, ita fere intelligendum esset: „**sive, quod** nullam⁵⁾ opem providebat inermis atque exul, **seu** incertum est, **utrum** taedio ambiguae spei **an** amore coniugis et liberorum ea Plautum non moverint“—ellipsis igitur triplex (quod, incertum est, utrum) aut duplex (quod, incertum) statuenda esset. Sed ita nexus sententiarum efficitur ineptus. 6) Itaque tres habemus partes, quarum ultima particula „an“ pro „sive“ posita praegredientibus opponitur.

1) Synt. II. pag. 465.

2) cf. Synt. u. Stil §. 129.

3) cf. Verg. Aen I, 218 sqq.: »spemque metumque inter dubii, **seu** vivere credant **sive** extrema pati nec iam exaudire vocat,« ubi »seu-sive == »utrum-an; Aen. II, 739: »erravitne via **seu** lassa resedit?«; hic »ne-seu« == »ne-an«.

4) Synt u. Stil § 129, Hist. Synt. II, 465, adn. ad h. l.

5) Obrichtius pag. 28 inepte: sive nullam.

6) cf. Olbricht pag. 28 sq.

Sed ut An. XI, 26, hic quoque altera obversatur ratio, qua „sive-seu-an“ pro „utrum-an-an“ adhibitum esse suspicor. Quod si concedimus, interrogatio in hunc fere modum est formanda: „Sed Plautum ea non movere. Incertum est tamen, **utrum** propterea Plautum ea non moverint, quod nullam opem providebat inermis atque exul, **an** taedio ambiguae spei, **an** amore coniugis et liberorum“. Ellipsis statuenda est duplex (incertum est, propterea quod), pro „sive“ ponitur „utrum“, pro „seu“ „an“.

Tarnopoli.

I. B. Hassny.

CZEŚĆ ADMINISTRACYJNA

ZAKŁADU GŁÓWNEGO.

I. GRONO NAUCZYCIELSKIE.

1. Skład grona nauczycielskiego z końcem roku szkolnego 1907.

a) Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych.

1	Maciszewski Maurycy , dr. fil., c. k. radea szkolny Tyg. godz. i dyrektor w VI r., członek Rady szk. okr. i miejsc., członek Komisji historycznej Akademii Umiej. w Krakowie, uczył prop. filoz. w kl. VII.	2
2	Daniec Stanisław , prof. VIII r. zawiadowca gabinetu archeologicznego, gosp. kl. VIII, uczył jęz. łac. w kl. VIII. greck. w kl. IVa i VIII. prop. filoz. w kl. VIII.	16
3	Dutkiewicz Tomasz , prof. VIII r. zawiadowca zbiorów rysunkowych, gosp. kl. VII, uczył języka łac. w kl. IVa i VII i greck. w kl. IIIa i VII.	20
4	Gawalewicz Adolf , prof. VIII r. zawiadowca zbiorów do nauki geografii i historii powszechnej i biblioteki ubogiej młodzieży, uczył geogr. i hist. w kl. IIa. IIb. VI i VIII.	15
5	Ks. Łopatynski Damian , prof. zawiadowca ruskiej biblioteki dla młodzieży, uczył religii gr. kat. w kl. I—VIII i jęz. ruskiego w kl. V—VII.	22
6	Medyński Aleksander , prof., zawiadowca biblioteki nauczycielskiej, pomocnik dyrektora w czynnościach kancelaryjno administracyjnych, gosp. kl. IIc, uczył geogr. i hist. w kl. Ib. IIc. IVb. V i VII.	17
7	Mihułowicz Jerzy , dr. fil. prof., zawiadowca gabinetu fizykalnego, uczył matem. wkl. V. VI. VII. VIII. i fizyki w kl. VII i VIII.	18
8	Namysł Stanisław , naucz., zawiadowca biblioteki polskiej dla młodzieży, gosp. kl. IIIa uczył jęz. łac. w kl. IIIa i polsk. w kl. V. VI. VII i VIII.	18

9	Orliński Chiel, prof. zawiadowca niemieckiej biblioteki dla młodzieży, uczył jęz. niem. w kl. V. VI. VII i VIII.	Tyg. godz. 16
10	Vogl Franciszek, prof. VII r., zawiadowca gabinetu przyrodniczego, uczył mat. w kl. Ia. Ib. IIIa i hist. nat. w kl. Ia. Ib. IIc. V i VI.	15
11	Ks. Żyła Władysław, dr. teol. prof. uczył religii rzym. kat. w kl. I—VIII.	18
12	Bałuk Jan, z. n., gosp. kl. IIb, uczył jęz. pol. w kl. IIc i IVb i jęz. łać. w kl. Ia i IIb.	22
13	Brzostowski Ignacy, z. n. gosp. kl. IIIb, uczył jęz. polsk. w kl. Ie i niem. w kl. IIc, IIIb, IVa i IVb.	20
14	Charlewski Tadeusz, z. n. gosp. kl. IIa, uczył matem. w kl. IIa i IIb hist. nat. w kl. IIa. IIb. IIIa. IIIb i fizyki w kl. IVa i IVb.	20
15	Hassny Józef Bronisław, egz. z. n. gosp. kl. VI, uczył jęz. łać. w kl. IIa i VI i greckiego w kl. VI.	19
16	Kolpaczkiewicz Włodzimierz, z. n., gosp. kl. Ia uczył jęz. ruskiego w kl. IV, jęz. niem. w kl. Ia i IIIa geograf. i hist. pow. w kl. Ia i IIIb.	18
17	Libera Antoni, egz. z. n., gosp. kl. V, uczył jęz. polsk. w kl. IIa i jęz. łać. w kl. IIc i V a greckiego w kl. V.	19
18	Modyczko Kazimierz, egz. z. n. uczył języka polsk. w kl. IIa i niem. w kl. IIa.	8
19	Sabiński Artur, z. n., gosp. kl. Ie, uczył jęz. polsk. w kl. Ia i Ib, jęz. niem. w kl. Ib i jęz. łać. w kl. Ie.	20
20	Serwański Józef, z. n. gosp. kl. Ib, uczył jęz. polsk. w kl. Ib i IIIb, jęz. niem. w kl. Ie i jęz. łać. w kl. Ib.	20
21	Strojek Jan, z. n., gosp. kl. IVb, uczył jęz. łać. w kl. IIIb i IVb i greckiego w kl. IIIb i IVb.	21
22	Wyka Andrzej, egz. z. n., gosp. kl. IVa uczył jęz. polsk. w kl. IIIa i IVa jęz. niem. w kl. IIb i geogr. i hist. powsz. w kl. Ie. IIIa i IV b.	21
23	Zenowicz Włodzimierz, z. n., uczył mat. w kl. Ie. IIc. IIIb. IVa i IVb i hist. natur. w kl. Ia, Ib i Ie.	21
24	Taubeles Samuel Aron, dr. fil. prof. szkoły realnej, uczył religii mojż. w kl. I—VIII.	12

b) Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1	Dutkiewicz Tomasz, j. w. uczył a) kaligrafii w dwóch oddziałach.	2
	b) rysunków wolnoręcznych w dwóch oddziałach.	4

2	Gawalewicz Adolf , j. w. uczył hist. kraju rodzinnego Tyg. godz. w kl. VI	1
3	Kołpaczkiwicz Włodzimierz , j. w. uczył hist. kraju rodz. w kl. IIIb	1
4	Medyński Aleksander , j. w. uczył hist. kraj. rodz. w kl. IVb i VII	2
5	Ruś Jan , naucz. muzyki w Sem. naucz. męsk. uczył śpiewu w dwóch oddziałach	4
6	Nauczyciele Tow. gimn. Sokół uczyli gimnastyki w 6 oddziałach	12
7	Wyka Andrzej , j. w. uczył hist. kraj. rodz. w kl. IIIa i IVa	2
8	Zamorski Jan , prof. szk. realnej uczył języka francuskiego w dwóch oddziałach.	6

2. Zmiany w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego 1906/7.

Otrzymali wyższą rangę służbową: 1) e. k. prof. **Tomasz Dutkiewicz VIII** (rozp. e. k. Min. w. i o. z dnia 3. lipca 1906 l. 15.520) i 2) e. k. prof. **Franciszek Vogl VII** (rozp. e. k. Min. w. i o. z dnia 9. października 1906 l. 15.520).

Przybyli do grona: 1) **Koestlich Roman** z. n. przy e. k. gimn. III we Lwowie zamianowany rzeczywistym nauczycielem w tutejszym zakładzie rozp. e. k. Min. w. i o. z dnia 21. czerwca 1906 l. 19.600, 2) **Mossoczy Władysław** z. n. przy e. k. gimnazyum w Nowym Sączu zamianowany rzeczywistym nauczycielem w tutejszym zakładzie rozp. Min. w. i o. z dnia 29. sierpnia 1906 l. 33.800, 3) **Namysł Stanisław**, naucz. przy e. k. gimn. z jęz. wykł. ruskim w Przemyślu przeniesiony w tym samym charakterze służbowym do tut. zakładu rozp. e. k. Min. w. i o. z dn. 21. czerwca 1906 l. 19.600, 4) **Bałuk Jan** zamianowany z. n. rozp. e. k. Rady szk. kraj. z dnia 27. września 1906 l. 21.229, 5) **Modyczko Kazimierz** z. n. przeniesiony do tut. zakładu z e. k. gimn. VI. we Lwowie rozp. e. k. Rady szk. kraj. z dnia 15. września 1906 l. 40.469, 6) **Sabiński Artur** zamianowany z. n. rozp. e. k. Rady szk. kraj. z dnia 23. września 1906 l. 26.377, 7) **Serwański Józef** zamianowany zast. naucz. rozp. e. k. Rady szk. kr. z dnia 25. sierpnia 1906 l. 27.906 i 8) **Tyszkowski Bronisław** zamianowany zast. naucz. rozp. e. k. Rady szk. kraj. z dnia 4. września 1906 l. 36.379.

Otrzymali zatwierdzenie w zawodzie nauczycielskim i tytuł e. k. profesorów rozp. e. k. Rady szk. kraj. z dnia 29. lipca 1906

pp. 1) **Medyński Aleksander** do l. 29.912, 2) **Orliński Chiel** do l. 29.911 i ks. Dr. **Żyła Władysław** do l. 29.932.

Ubyli z grona pp. 1) **Kretowicz Józef** przeniesiony na własną prośbę w stały stan spoczynku rozp. c. k. Min. w. i o. z 18. września 1906 (kom. Rady szk. kraj. z dnia 11. października 1906 l. 43.834), 2) **Kubik Wincenty** przeniesiony w tym samym charakterze służbowym do c. k. I. Szkoły realnej we Lwowie rozp. c. k. Min. w. i o. z dnia 21. czerwca 1906 l. 19.600, 3) **Osuchowski Henryk** zamianowany rzecz. naucz. przy c. k. gimn. z jęz. wykł. ruskim w Kołomyi, 4) **Silberman Leon** zam. rzecz. naucz. przy c. k. Szkole realnej w Jarosławiu, 5) **Zachara Józef** zamianowany rzecz. naucz. przy c. k. gimn. w Sanoku, wszysej trzej rozp. c. k. Min. w. i o. z dn. 21. września 1906 l. 19.600 i 6) z. n. **Nazar Józef** przeniesiony w tym samym charakterze służbowym do c. k. gimnazjum z jęz. wykł. ruskim w Przemyśle rozp. c. k. Rady szk. kraj. z dn. 5. lutego 1907 l. 5481.

Urlopy otrzymali pp. 1) **Borzemski Antoni** na przeciąg drugiego półroczia dla poratowania zdrowia (rozp. c. k. Min. w. i o. z dnia 14. marca 1907 l. 9.402) 2) **Bieńkowski Ludwik** na czas od 2. grudnia do 1. kwietnia dla poratowania zdrowia (rozp. c. k. Min. w. i o. z 15. grudnia 1906 l. 56552) 3) **Wyka Andrzej** na październik 1906 (rozp. c. k. Rady szk. kr. z 8. października 1906 l. 42.898).

C. k. Min. w. i o. rozp. z dnia 24. stycznia 1907 l. 881 zniżyło liczbę obowiązkowych godzin do połowy na przeciąg drugiego półroczia p. **Modyżce Kazimierzowi**.

II. PLAN NAUKI.

Ze względu na to, że przy nauce trzymano się ściśle istniejących przepisów, wyszczególnienie planu pojedynczych przedmiotów jest zbyteczne; dlatego podaje się jedynie wykaz lektury w językach:

a) Lektura łacińska.

Kl. III. A. **Cornelius Nepos** przerobiono życiorysy: **Arystydesa**, **Cymona**, **Epaminondasa**, **Temistoklesa**, **Miltyadesa** i **Pelopidasa**; prywatnie czytano żywot **Konona**, **Agasilausa**, **Hannibala** i **Hamilkara**.

W oddz. B: przeczytano biografie: **Arystydesa**, **Miltyadesa**, **Cymona**, **Temistoklesa**, **Pelopidasa** i **Epaminondasa**; prywatnie czytano biografie **Datamesa**, **Hannibala**, **Agasilausa**, **Focjona**, **Alcibiadesa**, **Trazybula**, **Hamilkara**, (23 uczniów.)

- Kl. IV. A. Caesar. *Bel. Gall.* I. 30 II. IV. pryw. I. IV. B. wyjątki III. V. VII. (21 u.)
Ovidius, *Met.* 2 (cztery wieki), 13.
- Kl. V. Livius. ks. I. wyjątki, XXI. cap. 6—18, 30—40. prywatnie: II. III. wyjątki.
Ovidius. *Met.* 3, 6, 14. prywatnie: (12 u.) *Trist.* 3.; prywatnie 1 (40 u.)
- Kl. VI. Sallustius: *Bell. Jug.*; prywatnie: Cicero: *In Cat.* II—IV. (12 u.)
Vergilius: *Ecl.* I. VII. *Aen.* I. prywatnie II. (16 ucz.)
Taciti: *Germania* (3 uczniów.)
- Kl. VII. Cicero. 1) *In Catil.* II, 2) *Laelius de amicitia*, 3) *De imperio Gn. Pompeii*, prywatnie: *In Cat.* III. (18 u.) IV.
Vergilius. *Aen.* VI. *Pro Roscio Amerino* (2 u.), *Pro Archia poeta* (14 u.) prywatnie: *Aen.* II. (16 u.), IV. (2 u.)
VII. (1) VIII (2). *Pro Lucio Murena* (1) *Pro P. C. Sulla* (1), *Oratio in Verrem* (2). *De officiis* (1) *De senectute* (2)
- Kl. VIII. Horatius, *Carm.* I. 1. 3, 4, 6, 9, 10, 14, 18, 22, 24, 26, 29. II. 3, 7, 13, 18. III. 1, 2, 3. IV. 7. *Epod.* 2. *Sat.* I. 6. Prywatnie: wybrane a pominięte w lekturze szkolnej ody ks. I. przerobiło (10 uczniów.)
Tacyt. *Ann.* I. 1—15, II. 41—43 53—80, XV 38—42.

b) Lektura grecka.

- Kl. V. Ksenofont. (podług Chrestomatyi układu Fiderera).
W oddz. A: z *Anabasis* ustępy: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 13, 15. prywatnie: 4 (3 u.), 12 (3 u.) 14 (4 u.), 17 (4 u.), 18 (3 u.); z *Cyropedyi* ust. 1, 2.
Homer *Iliada*: ks. I. I.—III. (100); prywatnie ks. II. 150 (10 u.)
- Kl. VI. Homer *Iliada*: ks. VI, XVIII. XIX. 210 XXII.; prywatnie ks. VII. (2 u.), XII. (5 u.)
Ksenofont. *Pamiętniki*: I. (*Obrona Sokratesa*. Cz. II.)
Herodot ks. VI.; pryw. *Hom. Iliada* ks. VII. (3) VIII (2) IX (1), XII (8) XIX (5) XX (5) XXI (3) XXIV (1).
Herodoti lib. VIII (2 u.), *Demost. Olint.* II (3 u.), *O pokoju* (1).
- Kl. VII. Demostenes. *Filip I, Olint.* I. II.; prywatnie: *O pokoju* (22 u.), *Fil.* II. (4), III. (2), *Olintyjska* III (2).
Homer. *Odyssea*: ks. I. 1—100, V. VI. prywatnie ks. I. do końca (8 u.) II. (6) III. (4) VII. (4) VIII. (8) IX. (1) X. (2) XIII. (1) XV. (2) XX. (2).
- Kl. VIII. Plato. *Apologia, Kriton.*
Sofokles: *Antygoną*.

c) Lektura polska.

W kl. VI, VII i VIII odbyło się poza godzinami szkolnymi kilka odczytów uczniów z zakresu literatury polskiej. Po każdym z nich odbywała się dyskusja, w której zabierali głos uczniowie poszczególnych klas.

Oprócz tego w klasach wyższych zdawali uczniowie sprawę z ustępów w wypisach i z dzieł, przeznaczonych na lekturę obowiązkową. Nadto w każdej klasie czytali mnóstwo książek, z niektórych zdawali sprawę przy nauce języka polskiego. Ponieważ szczegółowe wyliczanie lektury, zajęłoby zbyt wiele miejsca, dlatego odsyła się czytelnika do działu, poniżej umieszczonego p. t. »Zbiory naukowe«, gdzie uwidoczniło się w bibliotekach zakładu.

d) Lektura ruska.

Wyjaśnienie, podane przy »lekturze polskiej«, odnosi się również do lektury ruskiej.

e) Lektura niemiecka.

- Kl. V. Heldensage. (Wyd. Graeser.) Grillparzer:
Ahnfrau. (lekt. dom.) Prywatnie czytali uczniowie:
Hauffa: Märchen.
- Kl. VI. Lessing: Minna v. Barnhelm (lekt. dom.) I. pół.
Goethe. Hermann und Dorothea (lekt. szkol.)
Schiller. Wilhelm Tell (lekt. szkol.) II. pół.
- Kl. VII. Schiller: Wilhelm Tell (szkol.) I. p.
Grillparzer: Sapho (szkol.) I. p.
Goethe: Iphigenie auf Tauris (szkol.) II. p.
Goethe: Götz v. Berlichingen (szkol.) II. p.
Prywatnie czytano ballady Schillera oraz wiele dzieł z biblioteki dla uczniów.
- Kl. VIII. Goethe. Iphigenie auf Tauris (lekt. szkol.) II. pół.
Goethe: Götz v. Berlichingen (lekt. szkol.) I. pół.
Goethe. Werthers Leiden (lekt. dom.) I. pół.
Grillparzer. Das goldene Vlies. (lekt. szkol.) I. pół.
-

III. TEMATY DO WYPRACOWAŃ PISEMNYCH.

(Tematy oznaczone gwiazdką opracowali uczniowie w szkole).

a) z języka polskiego.

Klasa V.

1. Garść najpiękniejszych wspomnień z ostatnich wakacji.
2. Pożegnanie Hektora z Andromachą.*
3. Bitwa z Jańczarami u przeprawy przez Dniestr.
4. Losy Wiesława.*
5. Piękność ojczyściej przyrody (na podst. 4 pierwszych ksiąg z »P. Tadeusza«)
6. Najmilsze moje zabawy.*
7. Walka Horacyuszów z Kuryuszami (na podst. Liwiusza).*
8. Znaczenie zegara w życiu człowieka.
9. Wykazać istotne znamiona powieści poetycznej na podstawie rozbioru z Grażyny.*
10. Dzieje Jacka Soplicy. (na podst. ks. II. i X. z »P. Tadeusza.«)
11. Tęsknota za ojczyzną. (na podst. noweli Sienkiewicza p. t. »Latarnik.«)*
12. Dlaczego cieszymy się, gdy zbliża się wiosna? — albo — Wiosna r. 1812 na Litwie (na podst. XI. ks. z »P. Tadeusza.«)
13. Jak opisuje nieszczęśliwy Arab śmierć swojej najmłodszej córeczki.*
14. Podanie o Faetonie (na podst. Owid).*

Klasa VI.

1. Myśli, budzące się na widok odlatujących ptaków.
2. Znaczenie Mik. Reya w literaturze polskiej.*
3. Wartość zdrowia (na podst. wiersza Kochanowskiego: »Szlachetne zdrowie.«)
4. Orszulka Kochanowska (na podst. »Trenów.«)*
5. Ogólna charakterystyka okresu złotego w literaturze polskiej.
6. Jak kochać ojczyznę? (na podst. »Kazań sejmowych.«)*
8. Przedstawić dodatnie i ujemne strony życia miejskiego.
9. Obraz burzy morskiej (na podst. Eneidy).*
10. Rozwinąć myśl, zawartą w zdaniu: »Suae quisque fortunae est faber«
11. Działalność St. Konarskiego na polu oświaty, literatury i zaopatrywań politycznych.*
12. Towarzysz pancerny z chorągwi Stefana Czarnieckiego. Obrazek skreślony na podst. pamiętników Paska.
13. Jakich przestróg udziela Krasicki młodzieży w satyrze p. t. »Przestroga młodemu?*
14. Udział bogów w wojnie trojańskiej. (na podst. VI, XVIII i XXII ks. I liady).*

Klasa VII.

1. Rozebrać zdanie Niemcewicza:
»Niemądry, kto wśród drogi
Z przestrachu traci męstwo;
Im sroższe ciernie, głogi,
Tem milsze jest zwycięstwo.

2. Znaczenie Brodzińskiego w literaturze polskiej.* 3. Jakie myśli i uczucia budzi w nas widok starego zamczyska? — albo — Uczu-
i myśli na cmentarzu w dzień zaduszny. 4. Klasycy a ro-
mantycy (na podst. nauki szkolnej).* 5. Obraz pustyni arabskiej (na
podst. Farysa).* 6. Która postać w poezji Mickiewicza najbardziej
mi się podoba i dlaczego? 7. Do czego tęskni Zaleski w dumce:
»U nas inaczej«? 8. Skąpy a rozrzutny. 9. Aniela a Klara
z komedyi Fredry p. t. Śluby panieńskie (charakterystyka porównaw-
cza).* 10. Znaczenie słów Rozy Wenedy: »Nie czas żałować róż, gdy
płoną lasy«.*

Klasa VIII.

1. Znaczenie życiorysów. Motto: »Ten nie żył, po kim piękna
pamięć nie została«. Sz. Szymonowicz. 2. Rzym za Helioga-
bala. (na podst. Irydyona).* 3. Czy prawdę powiedział Horacy
w zdaniu: »Graecia capta ferum victorem coepit.« 4. Irydion
a Konrad Wallenrad. (charakterystyka porównawcza).* 5. Do jakich
głównie cnót zachęca Horacy społeczeństwo rzymskie w swych odach*
6. Co więcej cenić należy w człowieku: naukę czy charakter?
7. Znaczenie Szajnochy w dziejopisarstwie polskim.* 8. Wartość
wspomnień koleżeńskich dla późniejszego wieku. (Przemówienie abi-
turyenta do kolegów).*

b) Z języka niemieckiego.

Klasa V.

1. Erlebnisse aus der Ferienzeit. 2.* Wie wird der Mord des
Ibykus entdeckt? 3. Die Charakteristik Sultan Solimans (Zriny).
4.* Mit welchen Hindernissen hatte Möros zu kämpfen? (Die Bürg-
schaft v. Schiller). 5. Wornach ist der Wert der Arbeit zu schätzen
(nach d. Leseb.) 6.* Die Geschichte des vertriebenen Grafen (nach
Goethes »Ballade«.) 7. Die Pflichten eines Schülers. 8. Jugendspiele.
8.* Hüons erste Begegnung mit Scherasmin (Oberon v. Wieland).
9. Was mich auf meinen Spaziergängen ergötzt? 10.* Der Tod des
Reiters. (nach der Schiller'schen Ballade »Der Reiter und der Bo-
densee«. 11. Die Verwendung der Hunde. 12.* Apollo sendet den
Achäern die Pest (N. d. L. Homer I.) 13. Nutzen der Kenntnis
fremder Sprachen.

Klasa VI.

1. Ferienerinnerungen. 2.* Die Grausamkeiten des Landvogts
Gessler. 3. Die Charakteristik Tellheims. 4.* Die Bestrafung und
Begnadigung des Ritters (Der Kampf mit dem Drachen v. Schiller).
5. Was hat Dorothea erlebt, bevor ihr Hermann begegnet ist. 6.* Ber-

tran de Born Gefangennahme und Befreiung. (Bertran de Born v. Uhland). 7. Die Vergnügungen des Winters. 8. Die Bedeutung der Dampfmaschine für die Entwicklung der Kultur. 9.* Die griechischen Anführer nach der Eroberung Trojas. (Nach d. Ballade »Das Siegesfest v. Schiller). 10. Ostern und Frühling. 11.* Wie der Rattenfänger v. Hameln die Kinder entführte? 13. Die symbolische Verwendung der Farben im menschlichen Leben? 14.* Franz Moors Ende (Räuber v. Schiller). 15. Worauf ist beim Lesen eines Buches zu achten?

Klasa VII.

1. Die Neugier von ihrer edlen und von ihrer gemeinen Seite betrachtet. 2.* Tell und Gessler, ihr gegenseitiges Verhältnis. 3. Welche Bedeutung ist der letzten Gewerbe Ausstellung in Tarnopol zuzuschreiben. 4.* Die Bedeutung des Ackerbaues (Nach Schillers Eleusisches Fest). 5. Sappho und Melitta, zwei Frauentypen. 6. Der psychologische Kampf Sapphos im gleichnamigen Drama von Grillparzer. 7.* Sitten und Gebräuche im Mittelalter im Anschluss an den »Handschuh« v. Schiller. 8. Gedanken über unsere Schmuckgegenstände. 9.* Die Jugend Götzens und Weislings. 10. Wer nichts für andere tut, tut nichts für sich.

Klasa VIII.

1. Ein tiefer Sinn wohnt in den alten Sitten. 2.* Kassandras Leiden (Kassandra v. Schiller). 3. Schuld und Sühne der Jungfrau. 4.* Wodurch sucht Iphigenie den König Toas von seiner Werbung abzubringen? 5. Was man nicht aufgibt, hat man nie verloren. 5. Rückblick auf den zurückgelegten Studiengang. 7.* Das Wesen des Mephistofeles nach seinen eigenen Aussagen. 8.* Die Lebensgeschichte Werner Kirhhofs (Trompeter v. Säkkigen v. Scheffel).

c) Zadania maturalne.

Zad. polsko-łacińskie: a) Popliński Hist. powsz. I. str. 211: Ostatnie chwile Temistoklesa od „Po zaciętej walce“... do: „w Atenach przytrzymano“.

b) Welter-Sawczyński: Dzieje starożytne wyd. 5 str. 189 Bitwa pod Heraklą. Od „Rzymianie wyszli“ do... „do obozu epirockiego“.

Zad. łacińsko-polskie: a) Verg. Aen. XII. v. 886—914; b)

Zad. greckie: a) Demost. Περὶ τὰ ἐν Χερρόνῳ §. 56, 57, 58, 59. b) Sofokl. Filokt. v. 344—373.

Zad. polskie: Wallenrod a Irydyon jako przedstawiciele pewnej idei patryotycznej.

Zad. niemieckie: Heldenmut u. Grösse d. Römer in den Zeiten der Gefahr und des Unglücks.

Zad. matem: 1) Rozwiązać równanie:

$$\sqrt[3]{\frac{52+x}{4-x}} - \sqrt[3]{\frac{4-x}{52+x}} = \frac{8}{3}$$

2) Posłaniec przebył 105 km. Jak długo był w drodze i ile km. przebył w pierwszym dniu, jeżeli codziennie przebywał o $3\frac{1}{2}$ km. mniej niż w dniu poprzednim, a w ostatnim dniu przebył 14 km.?

3) Trójkąt, którego podstawą jest parametr paraboli: $y^2 = 12x$, a przeciwległym wierzchołkiem punkt przecięcia się stycznych nakreślonych do paraboli w punktach końcowych tego parametru, utworzył zupełnym obrotem około osi rzędnych (y) bryłę. Obliczyć powierzchnię i objętość bryły.

IV. WAŻNIEJSZE ROZPORZĄDZENIA WŁADZ SZKOLNYCH.

C. k. Min. w. i o. powołując się na reskrypt min. z dnia 53. lutego 1900 l. 5146 i na wywody reskryptu z dnia 30. września 1891 l. 1786 (Kom. c. k. Rady szk. kr. z dnia 17. lipca 1906 l. 28038/II) zarządziło na razie prowizorycznie, aby na przyszłość w kl. VII i VIII zaniechano piśmiennych ćwiczeń w tłumaczeniu z języka wykładowego na język grecki, jako zadań szkolnych; zastąpić je mają tłumaczenia z języka greckiego na wykładowy i ćwiczenia ustne i piśmienne według uznania nauczyciela na godzinach przeznaczonych na powtórzenie gramatyki.

C. k. Min. w. i o. poleca rozp. z dnia 25. maja 1906 (Kom. c. k. Rady szk. kraj. z dn. 2. września 1906 l. 22748) by od ubiegających się o pozwolenie składania nadzwyczajnego egzaminu dla celów specjalnych żądano udowodnienia wiarygodnymi świadectwami gdzie, w jaki sposób i w jakim czasie proszący zdobył sobie potrzebne wykształcenie. Egzamin ma być przeprowadzony z taką ścisłością, jak egzamin wstępny eksternisty ubiegającego się o przyjęcie do odpowiedniej klasy w charakterze ucznia publicznego.

C. k. Min. w. i o. rozp. z dn. 9. czerwca 1906 l. 9653 poleca, aby eksterniści i prywatyści religii chrześcijańskiej przedkładali przed przypuszczeniem ich do egzaminu świadectwo swego proboszcza, że naukę religii pobierali i ćwiczenia duchowne odprawiali.

C. k. Rada szk. kr. wydała dnia 18. września 1906 l. 32922 okólnik w sprawie egzaminów wstępnych do kl. I. wyjaśniający niektóre ustępy okólnika z 2. stycz. 1886 l. 85.

C. k. Rada szk. kr. rozp. z 12. paźdz. 1906 l. 41388 pozwala młodzieży nosić peleryny z ciemno-siwego sukna z niebieską odznaką na kołnierzu, zabrania zaś noszenia wysokich czapek, okładanych jedwabiem, olbrzymich kołnierzy u bluzek, spodni koloru czarnego, zamiast szarego, bluz krojem węgierskim i wszelkich odznak nieprzewidzianych w przepisach o mundurkach.

C. k. Rada szk. kr. rozp. z 16. paźdz. 1906 l. 47.591 poleca urządzenie dalszych wycieczek z młodzieżą, jednak nie w czasie przeznaczonym na naukę. Program wycieczki i sposób pokrycia kosztów należy wcześniej przedkładać Radzie szk. kr. do zatwierdzenia.

C. k. Rada szk. kr. rozp. z 30. paźdz. 1906 l. 46589 poleca corocznie w marcu przeprowadzać skontrum zbiorów naukowych i przedkładać sobie wynik do końca kwietnia.

C. k. Minist. w. i o. (rozp. z dn. 20 listop. 1906 l. 10.128 kom. Rady szk. kr. z dn. 10. grud. 1906 l. 54513) oznaczyło etat nauczycieli począwszy od 1. września 1907. Filii tutejszego zakładu na 9 nauczycieli wraz z kierownikiem i katechetą rzym. kat. obrządku.

C. k. Rada szk. kr. rozp. dn. 10. grudnia 1906 l. 50.646 oświadcza, że etatowemu słudze szkolnemu nie należy się opał i światło.

C. k. Min. w. i o. rozp. z dn. 28. paźdz. 1906 l. 23.285 zabrania dyrekcji zakupywać rzeczy dla zakładu bez poprzedniego uzyskania kredytów.

C. k. Min. w. i o. rozp. z dn. 17. paźdz. 1906 l. 58.610 poleca, by do próśb o kredyt na wewnętrzne urządzenie zakładu dołączano spis zakupić się mających sprzętów w języku niemieckim.

C. k. Min. w. i o. poleca rozp. z 15. listop. 1906 l. 9180 zakupywać przyrządy mechaniczno-optyczne u krajowych fabrykantów i żądać od nich procentowego opustu.

C. k. Min. w. i o. rozp. z dn. 17. paźdz. 1906 l. 19477 i 20 list. l. 13.332 pozwoliło wstawić do budżetu na r. 1907 na wewnętrzne urządzenie głównego zakładu 3500 K. i dla Filii 3500 K.

C. k. Min. w. i o. rozp. z 21. lipca 1906 l. 14.431 poleca koramizować kwity na stypendya formułą: „godność poboru potwierdza się“.

C. k. Rada szk. kraj. rozp. z dn. 22. stycznia 1907 l. 3589 poleca usprawiedliwiać nieobecność w szkole uczniów, jeżeli o godz. 7. rano termometr wykazuje — 15° R.

Prez. Rady szk. kr. okólnikiem z 20. stycznia 1907 l. 8. ponowiło szereg dawniejszych rozporządzeń o egzaminach wstępnych, promocyjnych, poprawczych i o klasyfikacji, polecając, by w myśl rozporządzeń ministerjalnych dopuszczano tylko wyjątkowo uczniów do

egzaminów promocyjnych i poprawczych i żeby uczniów nieudolnych a przytem leniwych nie przepuszczono do klas wyższych, ponieważ zbytńia pobłażliwość wyrządza krzywdę tym uczniom i obniża poziom oświaty w kraju.

C. k. Min. w. i o. rozp. z dn. 20. list. 1906 l. 13.322 poleciło, by nauka przedmiotów nadobowiązkowych dla młodzieży Filii tutejszego zakładu odbywała się od początku drugiego półrocza br. szk. osobno i przeznaczyno na ten cel potrzebny kredyt.

C. k. Min. w. i o. rozp. z dnia 28. grudnia 1906 l. 43.484 postanowiło, że taksy egzaminacyjne za egzaminy nadzwyczajne mają wynosić 24 kor., jeżeli materyał naukowy nie przekracza dwóch półroczy, a 36 kor., jeżeli obejmuje więcej półroczy.

C. k. Rada szk. kr. reskr. z 14. marca 1907 l. 10.714 postanowiła, aby w tutejszym zakładzie głównym i filialnym obchodzono corocznie 13. lutego święto ku czei św. Stanisława Kostki jako patrona szkolnego i aby ten dzień był wolny od nauki.

C. k. Min. w. i o. rozp. z dnia 21. kwietnia 1907 l. 16.359 (Kom. Rsk. 9. maja 1907 l. 18.689) poleciło, aby tego roku wyjątkowo ukończyć rok szkolny dn. 6. lipca pod warunkiem, że materyał naukowy będzie wyczerpany do tego czasu i że odpadną ferye z powodu upałów.

V. KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny 1906/7 rozpoczął się dnia 3. września 1906 uroczystem nabożeństwem w kościele O. Dominikanów i w cerkwi parafialnej.

Zapisanych na początku roku szkolnego do zakładu głównego 613 uczniów publicznych i 38 prywatystów i prywatystek podzielono na 14 oddziałów; do zakładu filialnego zapisało się 541 uczniów publicznych, których podzielono na 13 oddziałów. Umieszczenie zakładów nie zmieniło się.

Egzamina wstępne do klasy pierwszej odbywały się 14. lipca i 1. września 1906. Do egzaminu zgłosiło się w obu terminach 245 uczniów, (175 ze szkół publicznych i 73 prywatystów), mniej o 99 niż w roku ubiegłym, ponieważ jednak w zakładzie filialnym składało osobne egzamin 170 uczniów, złożyło egzamin 184 (145 uczniów publicznych i 39 prywatystów), reprobowano 61 (27 uczniów szkół publicznych i 34 prywatystów); ogółem reprobowano: 24,9 %.

Egzamin wstępny do klas wyższych (II — VIII) składało w ciągu roku szkolnego 1906/7 w głównym zakładzie 51 uczniów

i 10 uczenie; złożyło egzamin 31 uczniów i 8 uczenie; reprobowano 20 uczniów i 2 uczenie; ogółem reprobowano 36 %. Większa liczba egzaminów wstępnych pochodzi stąd, że 22 uczniów prywatnego gimnazjum w Trembowli składało w pierwszym półroczu egzamin wstępny w tutejszym zakładzie, celem uzyskania prawa składania egzaminu prywatnego w drugim półroczu.

Nadzwyczajny egzamin celem uzyskania możności wstąpienia na praktykę aptekarską z zakresu sześciu klas składało na mocy pozwolenia ministeryalnego 3 panów i 1 panią z pomyślnym skutkiem.

Dnia 10. września 1906 w rocznicę śmierci Cesarzowej Elżbiety brała młodzież chrześcijańska udział w uroczystych nabożeństwach żałobnych za spój Jej duszy, odprawionych w kościele O. O. Dominikanów i w cerkwi parafialnej.

Dnia 12. września 1906 odbył się egzamin dojrzałości poprawczy pod przewodnictwem dyrektora. Wszystkim 11. abiturjentom przyznano świadectwo dojrzałości.

Dnia 4. października 1906 jako w dniu imienin Najjaśniejszego Pana odbyło się uroczyste nabożeństwo dla młodzieży w kaplicy pokonwiktowej O. O. Jezuitów i w cerkwi parafialnej.

Dnia 18. listopada 1906 odbyło się uroczyste nabożeństwo dla młodzieży rzym. kat. w kościele OO. Jezuitów jako w dzień poświęcony św. Stanisławowi Kostce, patronowi młodzieży szkolnej. Mszę św. z asystą celebrował ks. Rektor konwentu OO. Jezuitów ks. Władysław Wojtoń, kazanie wypowiedział ks. Prałat Dr. Bolesław Twardowski.

Dnia 19. listopada 1906 odprawiono żałobne nabożeństwo w kościele O.O. Dominikanów i cerkwi parafialnej za spój duszy ś. p. cesarzowej Elżbiety.

Dnia 15. grudnia 1906 uczęcała młodzież zakładu głównego i filialnego uroczystym obchodem muzykalno-wokalnym trzech wieczorów narodowych. Ponieważ sala Sokoła nie mogłaby pomieścić wszystkich uczniów, wzięła udział młodzież klas I—III w generalnej próbie rano, młodzież klas wyższych wieczorem o godz. 6. Na uroczystość zaproszono rodziców i opiekunów uczniów.

Od połowy stycznia do końca lutego 1907 była zima bardzo śnieżystą i mroźną, nie wpłynęło to jednak na obniżenie regularnej frekwencji młodzieży w tutejszym zakładzie.

Dnia 30. stycznia 1907 zakończono pierwsze półrocze rozdaniem młodzieży świadectw; drugie półrocze r. szk. 1906/7 rozpoczęło się dnia 4. lutego 1907.

Nauki passyjne dla uczniów obrz. rzym. kat. odbywały się w dniach 2 do 5 marca, dla uczniów obrz. gr. kat. 27 do 30 kwietnia 1907.

Pisemny egzamin dojrzałości rozpoczął się 13 i trwał do 18 maja, ustny egzamin odbył się pod przewodnictwem W. P. Józefa Skupniewicza c. k. Radey szkolnego i dyrektora gimnazjum z językiem wykładowym polskim w Kołomyi w dniach od 14 do 19. czerwca 1907.

Dnia 28. czerwca 1907 odprawiono w kaplicy pokonwiktowej i cerkwi parafialnej żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. cesarza Ferdynanda.

W roku szkolnym 1906/7 przystępowała młodzież obu obrządków katolickich 3 razy do św. Sakramentów, a mianowicie 2 października 1906, rzym. kat. 4. marca, gr. kat. 29. kwietnia, i 13. czerwca 1907.

Dnia 6. lipca 1907 zakończono rok szkolny 1906/7 uroczystym nabożeństwem w kościele OO. Dominikanów i cerkwi parafialnej, poczem rozdano uczniom świadectwa szkolne za drugie półrocze.

VI. FIZYCZNY ROZWÓJ MŁODZIEŻY.

Do popierania i podniesienia starań i zabiegów zakładu o fizyczne wychowanie uczniów przyczynia się najskuteczniej gimnastyka, której w bieżącym roku szkolnym udzielano w 12. godzinach tygodniowo. Z braku odpowiedniego boiska odbywała się nauka gimnastyki w porze letniej w sali Sokoła, z chwilą gdy Towarzystwo Sokół nabyło obszerne boisko, które zostanie oddane z początkiem przyszłego roku szkolnego do użytku ćwiczących, zabawy i ćwiczenia odbywać się będą na wolnym powietrzu pod kierownictwem fachowych nauczycieli.

Baczną uwagę zwracał zakład na umieszczenie uczniów. Znaczna część młodzieży rekrutująca się ze sfer uboższych ze wsi i okolicznych miasteczek nie pozostawiała pod względem zdrowotnym wiele do życzenia, choć jak w poprzednim roku odczuwać się dawał brak odpowiednich stancyi dla uczniów uboższych. W części starały się temu zapobiedz bursy, które jednakowoż nie mogły z powodu braku miejsca pomieścić licznie do nich się zgłaszających. Pewien procent młodzieży, chcąc mieszkać w możliwej bliskości zakładu, musiał zajmować stancye nieodpowiednie pod względem higienicznym, cisnąć się w pomieszkaniach małych, nie obliczonych na większą liczbę osób i walczyć z tym strasznym dla rozwijającego się młodzieńczego organizmu wrogiem, t. j. brakiem światła i powietrza. Podobnie jak w latach poprzednich, tak i w tym roku z polecenia Dyrekyi zbadano niektóre tzw. stancye, przedwszystkiem te, gdzie skupiono większą niż normalną liczbę uczniów i te, gdzie opieka domowa nie dawała gwarancyi, że pozaszkolne wychowa-

nie młodzieży pod żadnym względem nie zejdzie na złe tory. Gdy natrafiono na anormalne stosunki, usuwano je; względnie starano się o naprawę niedostatków. Umieszczenie młodzieży w bursie nauczycielskiej jako też w polskiej i żydowskiej było pod każdym względem wzorowe i nie nastęczało żadnych życzęń.

Statystyka chorób nie wykazuje wcale cyfr, mogących budzić jakieś obawy co do zdrowia młodzieży, owszem ubiegły rok szkolny należy uważać pod względem zdrowotnym za nader pomyślny. Mimo nader ostrej zimy nie zdarzały się wypadki chorób, tej porze roku właściwych, owszem frekwencya uczniów była wzorową.

Wytyczne wszystkich zarządzeń zakładu zmierzały do tego, by dostarczyć młodzieży jak najwięcej światła, powietrza i ruchu.

Zmierzała do tego celu gimnastyka, szły w tym kierunku wycieczki do miojscowości, w pobliżu Tarnopola leżących, które jednakowoż z powodu nawalnych deszczów w maju i z początkiem czerwca dopiero w drugiej połowie tego miesiąca odbywały się. W czasie przerw pomiędzy godzinami nauki szkolnej musiała z wyjątkiem dni słotnych wszystka młodzież przepędzać czas na podwórzu gimnazjalnem. Od czasu do czasu przygrywała podczas przerw muzyka gimnazjalna, która w grze znaczne uczyniła postępy tak, że mogła prowadzić pochody młodzieży i występować w chwilach poważniejszych dla kroniki zakładu.

W porze zimowej ślizgali się uczniowie na rozległym tutejszym stawie lub też na torze sokolim, w porze letniej szczególnie w ostatnich dniach półroczu używali kąpieli w łazienkach i rzece.

VII. ZBIORY NAUKOWE.

a) Ruch w bibliotekach zakładu.

Biblioteka nauczycielska W roku szkol. 1906 wypożyczyli członkowie tutejszego grona 611 dzieł w 789 tomach (wliczając w to i podręczniki szkolne) i 109 rozpraw programowych; nadto pilnie czytano czasopisma, które zakład prenumeruje.

Członkowie innych gron nauczycielskich miejscowych (z szkoły realnej, sem. naucz., gimn. ruskiego) w liczbie 57 wypożyczyli 86 dzieł w 139 tomach a osoby nienależące do nauczycielstwa 35 dzieł w 44 tomach.

Biblioteka dla młodzieży (polska). Wypożyczaniem książek zawiadywał prof. Namysł. Ruch biblioteczny w zakładzie głównym w r. 1907 był następujący: w kl. IIIa 42 uczniów wypożyczyło 211 książek, IIIb 47 u. 393, IVa 43 u. 194, IVb 45 u. 270. V 48 u. 430. VI 44 u. 385, VII 35 u. 450, VIII 32 u. 258. Razem 336 uczniów wypożyczyło 2591 dzieł.

Biblioteka dla młodzieży ruska. Ogółem wypożyczono: 911 dzieł. Z biblioteki korzystało uczniów 178. A mianowicie: Rusinów 39, Polaków 92, Żydów 47. Rusini wypożyczyli dzieł 337, Polacy 356, Żydzi 218.

Biblioteka dla młodzieży niemiecka. Z uczniów klasy II. nikt nie korzystał z biblioteki. Z kl. III. przeczytano 68 książek, z kl. IV. 36, z kl. V. 69, z kl. VI. 279, z kl. VII. 240, z kl. VIII. 138.

b) Przyrost zbiorów naukowych.

1. Biblioteka nauczycielska. Biblioteka powiększyła się w roku bieżącym o 79 dzieł w 120 tomach i o 240 programów szkół średnich; liczy zatem obecnie 3400 pozycji inwentarza w 8759 tomach i 7100 programów, razem 15.979 sztuk. Do ofiarodawców należy w pierwszym rzędzie Akademia Umiejętności w Krakowie; od innych osób otrzymał Zakład w darze 16 dzieł. Wszystkim ofiarodawcom składa Dyrekcya c. k. gimnazjum na tem miejscu najserdeczniejsze podziękowanie.

2. Biblioteka dla młodzieży. Dział polski powiększył się w roku bieżącym o 140 dzieł w 187 tomach, niemiecki o 92 dzieła w 110 tomach.

3. Zbiór map i przyrządów naukowych, do nauki historii powszechnej i geografii z końcem r. szk. 1906/7 liczyło 107 map historycznych, 145 map geograficznych, 15 map wypukłych, 3 globy, 1 telluryum, 80 obrazów historycznych, 75 obrazów geograficznych, 64 innych.

4. Gabinet fizykalny. W bieżącym roku zakupiono dla gabinetu następujące przyrządy: 1). Barometr lewarowy, 2). Kalorymetr, 3). Amperometr i woltmetr, 4). Mostek Wheatstona, 5). Opornica, 6). 2 stacje telefoniczne, 7). Rurka Geisslerowska do doświadczeń spektralnych. — W godzinach popołudniowych przerabiali uczniowie kl. VII. i VIII. ważniejsze doświadczenia i pomiary, a następnie powtarzali niektóre z nich w czasie nauki szkolnej.

5. Do nauki geometryi posiada zakład modeli drewnianych 13, kątomierzy 19, cyrkli 30, linii 19, tablic 25.

6. Gabinet historii naturalnej posiada minerałów i skał 668, zielnika fax, 28, innych obrazów botanicznych 51, obrazów zwierząt 319, gipsowych modeli zwierząt paleontologicznych 18, owadów zbiorów 6, szkieletów i kości 28, preparatów mikroskopowych 91, preparatów w spirytusie 3 (nowo nabyte), modeli (zool. 30, botan. 129, numer 235) 394, atlasów 14, 3 dzieła ilustrowane, tablic 303, ram i gablotek 23, 1 mikroskop. W ubiegłym roku zakupiono 4 okazy i dwa dzieła naukowe.

7. Zbiór do nauki rysunków liczy obecnie: wzorów 9, perspektywicznych z drzewa 12, modeli gipsowych 31, wzorów ornamentowych (Andela, Bosse'go, Julien'a 118, wzorów do rysowania na wzór modeli gipsowych (Troschel'a) 11, perspektywicznych (Schradler'a) 16, ornamentów roślinnych (Andela i Storek'a) 21, wzorów deseniowych (Bargue et Grome) 20, innych wzorów 80, dzieł, traktujących o nauce rysunków 2. Wzorów polichromicznych Meigla 50, wzorów polichromicznych Andela 20, modeli do rysunku z natury 50.

8. Gabinet archeologiczny, założony w r. 1905, wzrósł w ubiegłym roku szkolnym o następujące dzieła:

1. H. Brunn u. Fr. Bruckmann: »Denkmäler griechischer und römischer Sculptur«. I-V Lieferung.
2. Cybulski: Tabulae quibus antiquitates Gr. et R. illustrantur. Ser. II.
3. Engelman: a) Bilderatlas zum Homer b) Bilderatlas zu Ovids Metamorphosen.
4. W. H. Roscher Ausführliches Lexikon der griechischen und römischen Mythologie.
5. P. Seemann: Mythologie der Griechen und Römer.

VIII. POMOC KOLEŻAŃSKA.

Od r. 1900 istnieje w tutejszym zakładzie zbiór książek szkolnych, liczący przeszło 3000 tomów, nabytych w części drogą kupna, w części przeważnej z darów uczniów, którzy składają książki im zbędne do księgozbioru, a otrzymują za to podręczniki potrzebne do wyższej klasy. W r. 1906/7 wypożyczyli uczniowie przeszło 2100 podręczników.

A. Gawalewicz.

IX. FUNDUSZ NA WSPIERANIE UBOGICH UCZNIÓW.

DOCHÓD.

Pozostałość kasowa z r. szk. 1905/6	45 K. 57 h.
Złożono przy wpisach i na egzortach	230 K. 63 h.
Procent od kapitału żelaznego za rok 1906	36 K. 45 h.
Subwencya Kasy Oszczędności z zysków za rok 1905	150 K. — h.
Razem	<u>462 K. 65 h.</u>

ROZCHÓD.

Wydano na wpisy ubogim uczniom	16 K. — h.
» » ubranie » »	144 K. — h.
» » zapomogi » »	74 K. — h.
» » lekarstwa » »	50 K. — h.
» » książki	5 K. 10 h.
» » stempel do kwitu na subwencyę Kasy Oszcz.	1 K. 28 h.
Razem	<u>290 K. 38 h.</u>

ZESTAWIENIE:

Dochód	462 K. 65 h.
Rozchód	290 K. 38 h.
Pozostałość na r. 1907/8	<u>172 K. 27 h.</u>

KLASYFIKACYA ZA II. PÓŁR. 1905/6.

	I			II			III			IV		V		VI		VII		VIII		Razem
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	a	b	a	b	a	b	a	b	
1. Uzupełnienie klasyfikacyi za r. 1905/6.																				
Stopień celujący otrzymało . . .	21	5	4	3	8	10 ¹	7 ¹	4	2	3	9	6 ²	5 ¹	1 ¹	69 ⁷					
" pierwszy . . .	28 ¹	22 ¹	23 ¹	24	29 ²	24	28 ¹	23 ²	24 ⁵	14 ⁶	18 ²	19	19 ¹	21 ¹	316 ²³					
Do egz. poprawczego przeznaczono . . .	5	7	5	6 ¹	3 ²	8	10	6	4 ²	4 ¹	8	5	2	5	78 ⁶					
Stopień drugi otrzymało . . .	5	1	3	7	5	2	3	0 ¹	2	3	31 ¹					
" trzeci . . .	1	3	1	2	1	7	1	3	2	21					
Ostateczny wynik klasyfikacyi za rok 1906.																				
Stopień celujący otrzymało . . .	2 ¹	5	4	3	8	10 ¹	7 ¹	4	2	3	9	6 ²	5 ¹	1 ¹	69 ⁷					
" pierwszy . . .	34 ¹	28 ¹	28 ¹	30 ¹	32 ⁴	33	37 ¹	28 ²	27 ⁶	18 ⁷	26 ²	24	21 ¹	25 ¹	391 ²⁸					
" drugi . . .	4	2	3	7	4	1	4	1 ¹	3 ¹	3	33 ²					
" trzeci . . .	1	3	1	2	2	7	1	3 ¹	2	22					

XI. KLASYFIKACYA UCZNIÓW

za 2. półrocze 1907.

(oznaczeni wydatniejszym drukiem otrzymali stopień celujący)

A). Zakład główny.

KLASA I. A.

Barbasz Izrael	Filiński Eugeniusz	Młodzianowski Stan.
Berger Czesław	Goldberg Zygmunt	Pielechowski Jan
Cielecki Stanisław	Goldenstein Joachim	Podhoreczer Mojżesz
Chociaj Jan	Grossfeld Dawid	Rapaport Józef
Czyżewski Bazyli	Heller Mojżesz	Sereth Izak
Dyrkacz Jan	Hirschhorn Abraham	Szpetmansky Ferdyn.
Einhorn Joachim	Kulczycki Józef	Tabała Jan
Eisenberg Józef	Menderer Ferdynand	Terlecki Maryan

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów; stopień drugi otrzymało 5, trzeci 1 uczeń.

KLASA I. B.

Adler Wolf Saul	Gruberg Chaim	Młodkiewicz Włodz.
Balik Leon	Heller Jakób	Nussbaum Paweł
Bart Feibes	Jaszczyszyn Tomasz	Olejnik Albin
Breitenbaum Robert	Kahl Antoni	Pietrasz Mikołaj
Brzozowski Kazimierz	Kelhoffer Stanisław	Rapaport Józef
Chromy Leopold	Kociuba Jan	Sass Jakób
Czyrko Władysław	Kowenicki Jan	Steckel Hersch
Dobrucki Władysław	Kryśków Michał	Stolzenberg Dawid
Dressler Juda	Kukliński Stanisław	Strien Adolf
Gługiewicz Antoni	Mantel Hirsch	Trąba Stanisław
Gogulski Edward		

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów; stopień drugi otrzymało 4, trzeci jeden uczeń.

KLASA I. C.

Aleksandrowicz Leop.	Jawetz Karol	Myszka Józef
Daniec Zdzisław	Jaworski Kornel	Przeniczny Władysł.
Domaradzki Stanisław	Kawałek Karol	Skobliński Benedykt
Eckhardt Józef	Kozdruń Ignacy	Stern Israel
Fischer Zygmunt	Kubów Franciszek	Strzałkowski Franc.
Friemann Jakób	Lercher Ferdynand	Świdziński Bolesław
Fudali Łukasz	Lorber Leon	Świrski Władysław
Gelbard Jakób	Mazurkiewicz Franc.	Vogel Joachim
Halpern Adolf	Michalik Tadeusz	Wierzbicki Stanisław
Heller Józef	Mikulski Paweł.	Zieliński Stanisław

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów; stopień drugi otrzymało 7 uczniów, trzeci 3 uczniów.

KLASA II. A.

Barycki Antoni	Gold Alfred	Orzechowski Franc.
Büschel Dawid	Hirschberg Joachim	Pająk Kazimierz
Büschel Jakób	Hołowaty Karol	Raszowski Stanisław
Czaczkes Abraham	Hornstein Elo	Rothfeld Józef
Czaczkes Israel	Kaczor Paweł	Schechter Izaak
Czaczkes Mojżesz	Kinasiewicz Teodor	Schwam Dawid
Dilny Bazyli	Klahr Aleksander	Silberg Bernhard
Dmytrów Eugeniusz	Koffler Markus	Tomaszewski Tadeusz
Dyk Mojżesz	Kozakiewicz Justyn	Wiesel Karol
Dynes Leiser	Kuzma Zenobian	Winter Aba
Glasgall Salamon	Nowakowski Jerzy	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów; stopień drugi otrzymało 2 uczniów.

KLASA II. B.

Augustyniak Stanisław	Gruber Dawid	Przeworski Leonard
Bandler Nuchim	Grudziński Stanisław	Robatiner Jakób
Baras Efroim	Heilmann Józef	Rubinstein Jüdel
Bartków Jan	Kempowicz Franc.	Soroka Józef
Brunner Mojżesz	Korejba Stanisław	Szymański Józef
Ćwiakalski Alojzy	Kossowski Mieczysław	Tomaszewski Józef
Feldman Mojżesz	Mannheim Samuel	Wojnarski Mikołaj
Fischer Adolf	Materna Piotr	Zarzycki Leon
Flisak Szczepan	Niedźwiedź Kazimierz	Zieliński Michał
Garbiec Maciej	Pfeffer Joel	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów; stopień drugi otrzymał 1 uczeń, stopień trzeci 2 uczniów.

KLASA II. C.

Barbasz Hirsch	Lelo Henryk	Rosenbaum Aleksand.
Czechowicz Józef	Meier Markus	Skowroński Hipolit
Freudmann Karol	Oborski Eugeniusz	Soehacki Zbigniew
Frisch Wilhelm	Ostrowski Józef	Sorokowski Kazimierz
Heller Simche	Parnass Aleksander	Steuermann Majer
Horeczy Bogusław	Pudles Eisig	Strzembosz Stefan
Kiwetz Jakób	Raba Waleryan	Tichy Stanisław
Kosior Jan	Rathaus Karol	Zborowski Leopold
Kryśków Stefan	Reiss Chaim	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów, stopień drugi otrzymał 1 uczeń, stopień trzeci 1 uczeń

KLASA III. A.

Binder Salomon	Jagiellowicz Teodor	Odrzywolski Stanisł.
Buczek Stanisław	Jaryczower Hersch	Rosenblum Aron
Buge Dawid	Kantor Józef	Rygiel Stanisław
Czaczkes Hersch	Kondrawski Karol	Schmetterling Dawid
Freudman Dawid	Kotowicz Modest	Sperling Ernest
Grosskopf Ire	Labiner Jakób	Truś Stanisław
Guttman Michel	Meller Józef	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów, stopień drugi otrzymało 2 uczniów, stopień trzeci 4. uczniów.

KLASA III. B.

Bension Hersch	Kuczkowski Tadeusz	Oezeret Emil
Bessaga Tadeusz	Leśniowski Marcin	Raczyński Feliks
Bojezuk Jan	Lippe Leib	Rauch Nachmann
Byczek Paweł	Lustig Wilhelm	Rubinstein Wolf
Chabło Szczepan	Maimann Leon	Schmeterling Szymon
Dziubaty Michał	Micbalewicz Waclaw	Tomaszewski Maryan
Dziubaty Piotr	Misiewicz Jan	Waniek Józef
Gertler Chune	Nowaj Stanisław	Weller Azriel
Kleiner Samuel	Nowak Stanisław	Wiesenthal Dawid
Korzowski Kazimierz	Nussbaum Leon	Wierzbicki Jan
Kotz Waclaw		

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów, stopień drugi otrzymało 4 uczniów, stopień trzeci 3 uczniów.

KLASA IV. A.

Adler Naftuła
Bargiel Władysław
 Basarabowicz Stefan
Bursztyn Nutte
 Dilaż Piotr
 Dniyrów Jerzy
 Freudenthal Izrael
 Günsberg Izak
 Günsberg Jakób

Hammer Kalmen
 Jaskólski Maryan
 Jezierski Zygmunt
 Kornweitz Ozer
 Mauér Markus
Nussbaum Pinkas
 Nyczka Grzegorz
Ornatowski Leon

Parille Meylech
 Ratzenstein Lazer
Ropij Stanisław
 Silka Bolesław
 Stepień Tadeusz
 Sternschuss Benedykt
Wolaniuk Jan
 Żukowski Andrzej

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów, stopień drugi otrzymało 5, stopień trzeci 2 uczniów.

KLASA IV. B.

Bardach Franciszek
 Blaustein Natan
 Chomiak Piotr
 Długolaty Michał
 Ehrenfeld Adolf
 Hoch Zygfryd
 Janasiński Tadeusz
 Kasperski Bronisław
 Katz Jakób

Kiwetz Schije
 Konarski Juliusz
 Michalik Kazimierz
Muzyka Jacek
 Müller Leizer
 Nawrocki Maryan
Paras Michał
Rembacz Kazimierz
Rogalski Michał

Rosenfeld Edward
 Schleicher Salamon
 Schnützer Herman
 Steindl Kazimierz
Toporowski Michał
Wotke Alfred
 Ziembra Julian
 Zubek Oktawian

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 8 uczniów, stopień drugi otrzymało 5 uczniów, stopień trzeci 5 uczniów.

KLASA V.

Brumer Pinkas
 Drettler Leiser
 Franków Filip
 Frieman Izidor
Gajewski Stanisław
 Gawalewicz Bronisław
 Genzer Mojżesz
 Goldberg Nasaneł
 Goldblum Mojżesz

Jaworski Michał
 Kinda Romuald
 Kopezyński Antoni
 Langer Hirsch
 Leimberg Salomon
 Margulies Leiser
Misiewicz Michał
 Nay Stefan
 Ochs Abraham

Pellich Julian
Pohorecki Stanisław
Raczyński Tadeusz
 Sirko Włodzimierz
 Stachewicz Teodozy
 Stepień Stanisław
 Tracz Franciszek
 Zaleski Michał

7 uczniom pozwolono poprawić postępowanie niedostateczne z jednego przedmiotu po wakacjach, 4 uczniów otrzymało postępowanie drugie, 3 uczniów postępowanie trzecie.

KLASA VI.

Abend Jonas	Kotowicz Aleksander	Schleicher Meyer
Altstädter Dawid	Landau Mojżesz	Siłka Mieczysław
Bieberstein Aleksander	Lippe Nachman	Spittal Henryk
Bieler Maks	Majewski Józef	Stern Izrael
Chuderski Jan	Marczak Maryan	Supperson Jan
Erde Jonasz	Maurer Szymon	Szachnowicz Michał
Glasgall Gedalie	Meersand Wolf	Taubeles Henryk
Glasgall Józef	Michalik Stanisław	Thaler Izak
Gyps Izak	Michel Sylwester	Türk Filip
Halpern Wilhelm	Mihilewicz Józef	Vogelbaum Samuel
Hirschdörfer Rudolf	Robatiner Oswald	Wojciechowski Adam
Jezierski Aleksander	Rosenstock Henryk	Wyspiański Mateusz
Klanper Jakób	Rosenzweig Fryderyk	
Kofler Joachim	Ruthen Izydor	

3 uczniom pozwolono poprawić postępowanie niedostateczne z jednego przedmiotu po wakacjach.

KLASA VII.

Bauer Aleksander	Fedorowicz Adam	Pytel Dominik
Baziak Eugeniusz	Feigenbaum Hirc	Raczyński Stanisław
Berger Henryk	Gardecki Maryan	Rothfeld Maurycy
Biliński Aleksy	Hubert Julian	Schnützer Jonass
Błaszkiwicz Mikołaj	Jaskólski Tadeusz	Staniewicz Roman
Bodjan Jakób	Jaworczykowski Bol.	Stein Józef
Brenholz Zacharyasz	Malicki Mikołaj	Szwajkowski Tadeusz
Byk Szymon	Margulies Wigdor	Vogl Jerzy
Dębowski Czesław	Pohorecki Feliks	Warszylewicz Rudolf

Ośmiu uczniom pozwolono zdawać egzamin poprawczy po wakacjach.

KLASA VIII.

Dobrucki Andrzej	Krynicky Jan	Rudnik Szymon
Duczymiński Jan	Muszyński Sebastyan	Schwarz Tadeusz
Fedorowicz Jan	Ogrodnik Stefan	Słowik Bolesław
Eried Samuel	Pawlus Alfred	Świstun Włodzimierz
Habiński Adam	Pokrywka Jan	Weisglas Jakob
Janicki Maryan	Rapaport Samuel	Wojciechowski Karol
Knapik Roman	Rosenblum Leib	Zielski Eliasz
Kofler Izydor	Rothfeld Leon	Zuckerandel Ruben
Kosiak Tadeusz		

Sześciu uczniom zezwolono poprawić stopień niedostateczny z jednego przedmiotu po feryach.

Wynik egzaminu dojrzałości.

Burstin Celestyn (ekst.)	Kofler Izidor	Rothfeld Leon
Duczymiński Jan	Kosiak Tadeusz	Rudnik Szymon
Ehrlich Jakób L. (pryw.)	Krynicki Jan	Schwarz Tadeusz
Fedorowicz Jan	Moszyński Sebestyan	Słowik Bolesław
Fried Samuel	Pawlus Alfred	Wohlówna Berta (pryw.)
Habiński Adam	Rapaport Samuel	Wojciechowski Karol
Janicki Maryan	Rosenblum Leib	Zielski Elias
Knapik Roman		

Sześciu uczniom publicznym zezwolono poprawić stopień niedostateczny z jednego przedmiotu po feryach. Trzej eksterniści odstąpili od egzaminu ustnego.

XII. WYKAZ KSIĄŻEK, których ma się używać w roku szkolnym 1907/8.

UWAGA: 1) Jeżeli przy podręczniku podano 2 lub więcej wydań, to wszystkie wydania mogą być w szkole używane bez różnicy; gdzie podano tylko jedno wydanie, tam książka ma być tylko w tem jednym wydaniu używana.

2) Zwraca się uwagę młodzieży szkolnej na to, że **każdy** uczeń ma mieć **wszystkie** podręczniki szkolne, a książki mają być czyste i tylko w przepisaniem wydaniu. Uczniowie, którzy się do niniejszej uwagi nie zastosują, narażą się na skutki przewidziane przepisami szkolnymi.

Klasa I.

- Ks. Ślósarz, Katechizm religii katol. Wyd. 2. Lwów 1899
Opr. 1 Kor.
- A. Тороньский, Катехизм христ. катол. 3. вид. Львів 1896.
Opr. 1 K.
- Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Część I.
Wyd. 2—5. Lwów 1903. Opr. 1 K.
- Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy
Wydanie 4, oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego. Lwów 1905. Opr. 1·50 K.
- Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902.
Opr. 0·50 K.
- Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla klasy I. Wyd. 4.
Lwów, 1905. Opr. 1·50 K.
- German-Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy I. Wyd. 6.
Lwów, 1906. Opr. 1·80 K.
- Benoni-Tatomir, Krótki rys geografii. Wyd. 8. Lwów 1903.
Opr. 1 K.
- Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra, Część I. na kl. I. i II.
Kraków 1904. Opr. 1·80 K.
- Nusbaum-Wisniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych
klas szkół średnich. Wyd. 1. i 2. Lwów 1906. Opr. 3·40 K.
- Nowicki-Limbach, Zoologia. Wyd. 6—10. Lwów 1903.
Opr. 2·20 K.
- Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wyd. 5. Kra-
ków 1904. Opr. 2·30 K.

Klasa II.

- Ks. Ślósarz, Katechizm jak w kl. I.
- A. Тороньский, Історія біблійна старого завіта, 2. вид.
Львів 1899. Opr. 2 K.
- Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 1—5.
Lwów 1903. Opr. 1 K.
- Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy
oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego. Lwów
1905. Opr. 2 K.
- Małeckі, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9. i 10.
Lwów 1906. Opr. 2·40 K.
- Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla II. klasy. Wyd.
1—3. Lwów 1905. Opr. 1·80 K.
- German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd.
4. Lwów 1904.
- Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna w oprac.
cowaniu dr. Eug. Romera. Wyd. 11. Lwów 1906.
Opr. 2·80 K.
- Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część I.
Wyd. 2. Lwów 1901. Opr. 2 K.
- Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra. Cz. I. na kl. I. i II.
Kraków 1904. Opr. 1·80 K.
- Moćnik-Maryniak, Geometrya poglądowa. Cz. I. Wyd. 6—8.
Lwów 1904. Opr. 1·50 K.
- Nusbaum-Wiśniewski, Wiadomości z zoologii dla niższych
klas szkół średnich. Lwów 1904. Opr. 3·20 K.
- Nowicki-Limbach, Zoologia. Wyd. 6—10. Lwów 1903.
Opr. 2·20 K.
- Rostafiński, Botanika szkolna dla klas niższych. Wyd. 1—5.
Kraków 1904. Opr. 2·30 K.

Klasa III.

- Ks. Dąbrowski, Historia biblijna zakonu nowego. Wyd. 1—3.
Stanisławów 1902. Opr. 1·60 K.
- A. Тороньский, Історія біблійна нового завіта. Виг. 1. i 2.
Львів 1901. Opr. 1·60 K.
- Samolewicz-Soltysik, Gramatyka języka łacińskiego, Część
II. Wyd. 5—8. Lwów 1906. Opr. 2·40 K.

- Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy III. Wyd. 2—4.
Lwów 1903. Opr. 1 60 K.
- Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902.
Opr. 3·40 K.
- Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Lwów 1905.
Wyd. II. Opr. 2·80 K.
- Małeckie, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9—10.
Lwów 1906. Opr. 2 40 K.
- Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla III. klasy. Lwów
1904. Wyd. II. Opr. 2 K.
- German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III.
Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 2·40 K.
- Jahner, Deutsche Grammatik. Wyd. 2. Lwów 1903. Opr. 2·20 K.
- Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd.
6—9. Lwów 1902. Opr. 2·80 K.
- Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część II.
Wyd. 2. Lwów 1905. Opr. 2 K.
- Rawer, Dzieje ojczyzny. Wyd. 3. Lwów 1904. Opr. 2 K.
- Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra. Cz. II. Kraków 1904
Opr. 1·80 K.
- Moćnik-Maryniak, Geometria pogładowa. Część II. Wyd.
3—6. Lwów 1902. Opr. 1·50 K.
- Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół
średnich. Wyd. 4—5. Kraków 1906. Opr. 2 K.
- Wiśniowski, Wiadomości z mineralogii dla klas niższych.
Lwów 1903. Opr. 1·60 K.

Klasa IV.

- Ks. Jougan, Liturgia, Wyd. 1—3. Lwów 1906. Opr. 1·40 K.
- A. Тороньский, Літургіка. Вид. 2. Львів 1898 Opr. 1·60 K.
- Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II.
Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. 2·40 K.
- Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV. Wyd. 1—3.
Lwów 1905. Opr. 2 K.
- Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902.
Opr. 3·40 K.
- Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Lwów 1905.
Wyd. II. Opr. 2·80 K.

- Małeckie, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9. i 10.
Lwów 1906. Opr. 2·40 K.
- Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla IV. kl. Wyd. 1. i 2.
1906. Opr. 2·40 K.
- Kokorudz-Konarski, Gramatyka ruska dla Polaków. Lwów
1900. Opr. 2 K.
- Барвіньский, Читанка руска для шкіл виділових. Львів 1902.
- German-Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy, Wyd. 3.
Lwów 1904. Opr. 2·60 K.
- Jahner, Deutsche Grammatik. Lwów 1903. Wyd. 2. Opr. 2·20 K.
- Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część III.
Wyd. 2. Lwów 1899. Opr. 2 K.
- Benoni-Majerski, Geografia austr. węgierskiej monarchii.
Wyd. 5. zmienione i przerobione przez Bolesława Baranowskiego. Lwów 1906. Opr. 1·20 K.
- Rawer, Dzieje ojczyste. Wyd. 3. Lwów 1904. Opr. 2 K.
- Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra. Część II. Kraków 1904.
Opr. 1·80 K.
- Moćnik-Maryniak, Geometrya pogładowa. Część II. Wyd.
3—6. Lwów 1902. Opr. 1·50 K.
- Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół
średnich. Wyd. 3—4, Kraków 1904. Opr. 2 K.

Klasa V.

- Ks. Dr. Maciej Sieniatycki, Ogólna katolicka dogmatyka.
Lwów 1906. Opr. 2 K.
- A. Торонський, Догматика фундаментальна і апольогетика
для клас висших. Львів 1893. Opr. 2 K.
- Livius. Wyd. Zingerle-Majchrowicz.
- Ovidius. Wyd. Skupniewicz. Opr. 1·40 K.
- Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II.
Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. 2·40 K.
- Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902.
Opr. 2·40 K.
- Homera Iliada, Część I. Wyd. Scheindler-Sołtysik.
- Cwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902.
Opr. 3·40 K.
- Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. Wyd. 2—3. Lwów 1906.
Opr. 3 K.

- Jęz. ruski. W I. półroczu podręczniki, jak w klasie IV.
W II. półroczu, Барвіньський, Виїмки з нар. літер. XIX в. для семінарій учительских. Часть I. Opr. 3 K. Часть II. 1902. Opr. 4 K.
Dr. Julius Ippoldt u. Adolf Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. I. Teil. V. Klasse. Lwów 1905. Opr. 2·80 K.
Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. Wyd. 4, Kraków 1902. Opr. 2·40 K.
Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. Opr. 4·50 K.
Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 5. i 6. Lwów 1906. Opr. 4 K.
Wiśniowski, Zasady mineralogii i geologii. Wyd. 1. i 2. Lwów 1906. Opr. 3 K.
Rostafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. II, przerobione. Kraków 1901.

Klasa VI.

- Ks. Jougan, Dogmatyka szczegółowa. Lwów 1901. Opr. 2 K.
A. Тороньський, Догматика частна для висших клас. Львів 1895. Opr. 2 K.
Salustius, Wyd. Linker-Rzepiński.
Vergilius, Wyd. Eichler-Rzepiński.
Cicero, Kornitzer-Sołtysik (In Catilinam).
Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. Lwów. Opr. 2·40 K.
Fiederer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. Opr. 2·40 K.
Homera Iliada, Część I. i II, Wyd. Scheindler-Sołtysik.
Herodot, Wyd. Terlikowski.
Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 3·40 K.
Tarnowski i Wójcik, Wypisy polskie. Część I. Wyd. 3. Lwów 1903. Opr. 3·30 K.
Барвіньський, Виїмки з рускої словесности. Вид. 3. Львів 1904. Opr. 1·50 K.
Виїмки з народної літератури XIX в для висших клас. Ч. I. Вид. 3. i 4. Львів 1905. Opr. 3 K.

- Барвіньський, Вибір з народної літератури XIX. в. для семінарий учительских. Opr. 3 K.
- Dr. J. Ippoldt u. A. Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. II. Teil. VI. Klasse. Lwów 1906. Opr. 4 K.
- Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. Opr. 2·40 K.
- Zakrzewski, Historia powszechna. Część II. Wyd. 1—4. Kraków 1906. Opr. 2·40 K.
- Zakrzewski, Historia powszechna. Część III. Kraków 1903. Wyd. 1—2. Opr. 2·80 K.
- Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. 2 K.
- Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. Opr. 4·50 K.
- Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Opr. 4 K.
- Kranz, Logarytmy. Kraków 1902. Opr. 1·20 K.
- Petelenz, Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Wyd. 1—2. Lwów 1900. Opr. 3 K.

Klasa VII.

- Ks. Szczeklik, Etyka katolicka, Wyd. 3. Tarnów 1903. Opr. 1·80 K.
- Ваплер-Пюрко, Наука христ. катол. етики для визших клас. 1885. Opr. 2·80 K.
- Cicero, Wyd. Kornitzer-Sołtysik.
- Vergilius, Wyd. ks. IV, VI, Eichler-Rzepiński.
- Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. 2·40 K.
- Homera Odyssea. Wyd. Christ-Jezienicki.
- Demostenes, Wyd. Pauly-Schmidt.
- Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 3·40 K.
- Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część I. Wyd. 1—3. Lwów 1903. Opr. 3·30 K.
- Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wyd. 3. Lwów 1906. Opr. 3·60 K.

- Барвіньський, Виїмки з народної літератури XIX. в. Ч. II.
Вид. 2—4. Львів 1905.
- Ippoldt u. Stylo, Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen
der galizischen Mittelschulen. Cz. III. dla kl. VII. w druku.
- Zakrzewski, Historia powszechna. Część III. Kraków 1903.
Wyd. 1—2. Opr. 2·80 K.
- Lewicki, Zarys dziejów polskich i krajów ruskich. Wyd. 1—3.
Kraków 1901. Opr. 2 K.
- Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902 Opr. 4·50 K.
- Мо́чник-Мару́няк, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3—5.
Lwów 1902. Opr. 4 K.
- Kranz, Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych, Kraków
1905. Wyd. 1. i 2. Opr. 3·50 K.
- Kranz, Logarytmy. Kraków 1900. Opr. 1·20 K.
- Каве́cki i Тома́szewski, Fizyka dla wyższych klas. Wyd.
3. i 4. Kraków 1906. Opr. 3·40 K.
- Томаше́wski, Chemia. Wyd. 2—4. Kraków 1906. Brosz 70 h.
- Nuckowski, Początki logiki ogólnej. 1903. Opr. 2 K.

Klasa VIII.

- Ks. Jougan, Historia kościoła katolickiego. Wyd. 1 i 2. Lwów
1900. Opr. 2 K.
- Ваплер-Стефанович, Історія христ. католицької церкви.
Львів 1903. Opr. 2 K.
- Horatius, Wyd. Librewski-Rzepiński.
- Tacitus, Wyd. Staromiejski.
- Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część
II. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. 2·40 K.
- Platon, Wyd. Christ-Lewicki.
- Sofokles, Wyd. Schubert-Majchrowicz.
- Homera Odyssea, Wyd. Christ, Jezienicki.
- Ówikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902.
Opr. 3·40 K.
- Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wyd. 3.
Lwów 1906. Opr. 3·60 K.
- Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VIII. Classe.
Lwów 1894. Opr. 4·40 K.

- Głabiński-Finkel, Historia i statystyka austriacko-węgierskiej monarchii. Wyd. 1—2. Lwów 1904. Opr. 2 K.
- Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. 2 K.
- Dziwiński, Zasady algebry. Wyd. 1—2. Lwów 1898. Opr. 3·60 K.
- Moćnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Opr. 4 K.
- Kranz, Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Kraków. Wyd. 1. i 2. 1905. Opr. 3·50 K.
- Kranz, Logartymy. Kraków 1900. Opr. 1·20 K.
- Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 3. i 4. Kraków 1906. Opr. 3·40 K.
- Lindner-Kuleczyński, Wykład psychologii. Kraków 1895. (Nowe wydanie w druku). Opr. 2 K.
- Ks. Pechnik, Zarys psychologii. Lwów 1895. Opr. 2 K.
-

XIII. WARUNKI PRZYJĘCIA UCZNIÓW DO ZAKŁADU na rok szkolny 1907/8.

Wpisy uczniów do zakładu odbędą w dniach 29. 30. i 31. sierpnia 1907. Późniejsze zgłoszenia uwzględni się tylko w wyjątkowych wypadkach, jednak po 20. września żaden uczeń nie może być przyjęty bez pozwolenia c. k. Rady szk. kraj. Rok szkolny rozpocznie się dnia 3. września uroczystem nabożeństwem, poczem od dnia 4. września odbywać się będzie regularna nauka.

Każdy nowo wstępujący uczeń powinien zgłosić się w oznaczonym czasie w towarzystwie ojca, matki lub upoważnionego ich zastępcy i przedłożyć metrykę urodzenia, świadectwo szkolne tego zakładu, gdzie przedtem pobierał naukę, a jeżeli uczęszczał do szkół średnich, wykazać się potwierdzeniem dyrekeyi, że może być przyjęty do innego zakładu.

Uczeń zgłaszający się do I. klasy gimn. musi wykazać się metryką urodzenia, że skończył 10. rok życia lub go ukończy w roku kalendarzowym; jeśli uczęszczał do publicznej szkoły ludowej, winien przedłożyć świadectwo szkolne.

Uczniowie wstępujący do I. klasy, muszą dnia 14. lipca albo 1. i 2. września 1907. poddać się egzaminowi wstępnemu.

Zakres wymagań przy tym egzaminie (rozp. Wys. c. k. Rada szk. z dnia 26. kwietnia 1890 l. 6565 i 7. marca 1894 l. 4803 jest następujący :

a) z religii: wiadomości, których według teraźniejszego rozkładu nauki nabyć powinien uczeń w pierwszych czterech latach obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach ludowych czteroklasowych.

b) z języka wykładowego: czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli, opowiadanie treści większymi ustępami; z części gramatycznej zakres wiedzy objęty podręcznikiem Fr. Konarskiego dla czwartej klasy szkoły ludowej, mianowicie znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu; poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom z uwzględnieniem głównych zasad interpunkcyi i rozbiór zdania pojedynczego i rozszerzonego.

c) z języka niemieckiego: czytanie płynne, zrozumiałe; znajomość odmiany ródzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimków, (osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych), odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najwykleszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść poda się uczniom w języku wykładowym;

d) z rachunków: pisanie liczb do miliona włącznie; pewność w tabliczce mnożenia, znajomość ważniejszych miar metrycznych.

Niedostateczny postęp w jednym przedmiocie egzaminu usuwa ucznia na cały rok od przyjęcia w jakiegokolwiek szkole średniej.

Uczniowie wstępujący do klas wyższych muszą również, jeśli nie przychodzą z innych c. k. gimnazyów, wykazać się przepisanyin wiekiem i zdawać egzamin wstępny za złożeniem taksy egzaminacyjnej w kwocie 24 kor., a dopiero od wyniku tego egzaminu zależy będzie, do której klasy tutejszego zakładu mogą być przyjęci.

Zgłaszający się do zapisu uczniowie, którzy przedtem do żadnej szkoły publicznej nie uczęszczeni lub od dłuższego czasu uczęszczać przestali, muszą się wykazać dokumentem legalnym, gdzie i czym zajmowali się dotychczas i że co do ich moralności nie zachodzi żadna wątpliwość.

Egzamina wstępne tych uczniów odbędą się 5. września 1907. Każdy uczeń nowowstępujący obowiązany jest złożyć przy wpisie 4 Kor. 20 h. jako taksę wstępną, 2 Kor., na środki nankowe i 1 K. na zabawy.

Uczeń zapisujący się ma wypełnić zupełnie 2 karty wpisowe, z których jedną odda c. k. dyrektorowi przy wpisie, drugą zaś panu gospodarzowi klasy zaraz na pierwszej lekyi.

Ponieważ nie wolno uczniom mieszkać gdzieindziej jak tylko tam, gdzie Dyrekeya pozwoli, przeto zechcą się rodzice i opiekunowie dowiedzieć, czy miejsce, gdzie syna chcą umieścić, nie należy do zabronionych. Żaden uczeń nie mający w dniach wpisu nadzorecy domowego nie może być do zakładu przyjętym; dlatego należy wyszukać stancję przed zgłoszeniem się do wpisu.

Opłata szkolna wynosi w tutejszem c. k. gimnazyum półrocznie 40 Kor. i ma być złożona w markach szkolnych do 15. października w klasach II—VII. a do 1 grudnia w kl. I.

Osoby chcące w rok szk. 1907/8 być nadzorcami domowymi uczniów winni w myśl rozp. Wys. c. k. Ministerstwa w. i n. z dnia 17 grudnia 1897. l. 26715. zgłosić się w czasie wakacyj w Dyrekcji, oddać swe imię, nazwisko, stan i mieszkanie, jako też ilość uczniów, których przyjąć zamierzają, a po wpisaniu ich w księgę nadzorców, otrzymają za potwierdzeniem odbioru „Regulamin dla osób utrzymujących w swych domach uczniów szkół średnich“ wydany przez c. k. Radę szkolną krajową. Dyrekcya zastrzega sobie zwiedzenie ubikacyi przeznaczonych dla uczniów. Kancelarya Dyrekcji będzie w tym celu otwartą w ciągu feryi codziennie, oprócz niedziel i świąt, od godziny 9. do 10. rano.

F I L I A.

I. GRONO NAUCZYCIELSKIE.

1. Skład grona nauczycielskiego z końcem roku szkolnego 1907.

a) Nauczyciele przedmiotów obowiązkowych.

1	Heck Waleryan , kierownik VII r., członek komisji historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie, uczył hist. powsz. w kl. VIII, log. w kl. VII	Tyg. godz. 5
2	Koestlich Roman , naucz. uczył geogr. i hist. w klasie IIIa, IVb, V, VI i VII	17
3	Mossoczy Władysław , naucz. uczył jęz. polsk. w kl. Ib, IIb, V, VI, VII i VIII	18
4	Przewoski Jan , prof. gosp. kl. VI, uczył jęz. łac. w kl. VI i VIII i greck. w kl. IVb i VI	20
5	Szpyhulski Władysław , prof. gosp. kl. VII, uczył jęz. łac. w kl. VII i greck. w kl. IIIa i VIII	15
6	Turosz Wojciech , naucz. gosp. kl. VIII. uczył mat. w kl. IIa i IIb V. VI, VII i VIII oraz fizyki w kl. VII i VIII	24
7	Cyran Wojciech , z. n. gosp. IIIa uczył jęz. łac. w kl. IIb i IIIa i grec. w kl. IVa	18
8	Bieńkowski Ludwik , z. n. uczył jęz. polsk. w kl. Ia, IIa, IIIa i IIIb, geogr. i hist. w kl. Ib i IIb	19
9	Borkowski Edward , z. n. uczył matem. w kl. Ia i Ib IIc, IIIa i IIIb, oraz hist. nat. w kl. Ia i Ib i IIc	21
10	Gross Daniel , egz. z. n. gosp. kl. V, uczył jęz. niem. w kl. IVa i b, V, VI i VIII	20
11	Jaworski Józef , z. n. gosp. IIc, uczył jęz. niem. w kl. IIc IIIa i b i VII	17
12	Klimek Andrzej , egz. z. n. gosp. kl. IVa, uczył mat. i fizyki w kl. IVa i b oraz hist. nat. w IIa i b, IIIa i b, V i VI	24

13	Kurcz Józef , z. n. gosp. IVb, uczył jęz. łać. w kl. Tyg. godz. IVb i V, greck. w kl. VII, jęz. polsk. w kl. IVb, oraz psychologii w kl. VIII	21
14	Lubaś Franciszek , z. n. gosp. kl. IIa, uczył jęz. łać. w kl. IIa i IVa i greck. w kl. V	19
15	Mikiewicz Apolinary , egz. z. n. gosp. Ib, uczył jęz. niem. w kl. Ia i b, IIa oraz geogr. i hist. w kl. IIIb	20
16	Osostowicz Józef , z. n. gosp. Ia, uczył jęz. łać. w kl. Ia i b greck. w kl. III b	21
17	Słowik Wojciech , z. n. gosp. kl. IIb uczył jęz. polsk. w kl. IIc, niem. w kl. IIb, hist. i geogr. w kl. Ia, IIa, IIc, IVa	23
18	Tyszkowski Bronisław , z. n. gosp. IIIb, uczył jęz. łać. w kl. IIIb, IIc i polsk. w kl. IVa	17
19	Borzemski Antoni otrzymał z powodu słabości urlop na przeciąg II. półrocza.	
20	Ks. Lehman Józef , prof. szk. realnej uczył rel. rzym. kat. w kl. IIa, IIIa, b, V i VIII	8
21	Ks. Urba Marjan , prof. Sem. naucz. męsk. uczył rel. rzym kat. w kl. Iab, IIbc, IVab, VI i VII	10
22	Taubeles Samuel , dr. fil. prof. szk. real. uczył religii mojżeszowej	8

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1	Giedroyć Antoni , prof. szk. real. uczył jęz. francusk.	6
2	Koestlich Roman , j. w. uczył hist. kraju rodz. w kl. IIIa, IVb, VI i VII	4
3	Kraśnieński Franciszek , prof. szk. real. uczył ry-sunków	6
4	Mikiewicz Apolinary , j. w. uczył hist. kraju rodzin. w kl. IIIb	1
5	Mryc Teofil , prof. c. k. gimn. z jęz. wykł. ruskim uczył jęz. ruskiego	8
6	Słowik Wojciech , j. w. uczył hist. kr. rodz. w kl. IVa	1
7	Strojek Jan , z. n. uczył śpiewu	4
8	Turosz Wojciech , uczył kaligrafii	2
9	Domaradzki Antoni , naczelnik gimnastycznego Towarzystwa »Sokół« uczył gimnastyki w sześciu oddziałach.	12

2. Zmiany w gronie nauczycielskiem w ciągu roku szkolnego 1906/7.

Zmiany podano w części administracyjnej Zakładu Głównego (str. 33)

II. PLAN NAUKI.

Ze względu na to, że przy nauce trzymano się ściśle istniejących przepisów, wyszczególnienie planu pojedynczych przedmiotów jest zbyteczne; dlatego podaje się jedynie wykaz lektury w językach:

a) Lektura łacińska.

- Kl. IV. Caesar. Bell. Gall. I. II. III.
Ovidius, Met. 2 (cztery wieki).
- Kl. V. Livius. ks. I. cap. 1—30; II. i XXII.
Ovidius. Wybrane pieśni.
- Kl. VI. Salustius. Bell. Jug.
Cicero. In Catil. I.
Vergilius. Ecl. I. V.; Aeneis. I. Georg. II. (Laudes Italiae).
- Kl. VII. Vergilius. Aeneis. VI. z innych ks. wyjątki.
Cicero. De Imp. Cn. Pompei; Pro Archia poeta; De senect.; De signis.
- Kl. VIII. Horatius. Ody; I. 1, 3, 4, 6, 9, 10, 14, 18, 22, 24, 26, 29, 37; II. 3, 7, 13, 18; III. 1, 2, 3, 21; IV. 7. Epod. 2. Satirarum I. 1, 6; Epistolar. I. 1.
Tacitus. Annalium, I. 1—15 i 49—52. II. 41—43, 71—73, IV. 1—19, 34—36.

b) Lektura grecka.

- Kl. V. Ksenofont. (ukł. Fiderera) wybrane ustępy.
Homer. Iliada. ks. I. prywatnie ks. II.
- Kl. VI. Herodot. ks. VII.
Ksenofont. Memorabilia.
Homer. Iliada. ks. VI. XVI.
- Kl. VII. Demosthenes. Mow. 1. 2. olint. 1 Filip. 1. O pokoju.
Homer, Odyssea. I. 1—60; V, XI, XVI, XXI.
- Kl. VIII. Plato. Apologia, Kriton.
Sofokles. Edyp król.
Homer. Odyssea ks. XV.

c) Lektura polska.

Oprócz ustępów w wypisach i dzieł, przeznaczonych na lekturę obowiązkową, czytali uczniowie mnóstwo dzieł.

d) Lektura niemiecka.

- Kl. V. Körner. Zriny. I. półr.; Wieland. Oberon II. półr.
Kl. VI. Goethe. Herman u. Dorothea (lekt. szkol.) I. półr.
Lessing. Minna von Barnhelm (lekt. dom.)
Schiller. Räuber (lek. szkol.); Herder, Cid. (lekt. dom.)
II. półr.
Kl. VII. Grillparzer. Sapho (I. szk.); Goethe. Götz von Ber-
lichingen. (lekt. dom.) I. półr.
Schiller. Wilhelm Tell (I. szk.) II. półr.
Goethe. Iphigenie auf Tauris (lekt. dom.)
Kl. VIII. Schiller. Jungfrau von Orl. (I. szk.) I. półr.
Goethe. Clavigo (lekt. dom.)
Schiller. Wallenstein. (lekt. szk.) II. półr.
Schiller. Fiesco. (lekt. dom.)

III. TEMATY do WYPRACOWAŃ PISEMNYCH.

(Tematy oznaczone gwiazdką opracowali uczniowie w szkole).

I. PÓLROCZE.

a) z języka polskiego.

Klasa V.

1. Tarnopol i najbliższa okolica. 2.* Znaczenie Nilu dla sta-
rożytnych Egipcyan. 3. Pożegnanie Hektora z Andromachą. 4.* Cha-
rakterystyczne cechy eposu, uwidocznione na przykładach, pozna-
nych w wypisach. 5. Wyjaśnić myśl poety, zawartą w wierszu:
„...Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie, Ile cię trzeba cenić, ten
tylko się dowie, kto cię stracił“. 6.* Bohaterstwo Grażyny. 7. Któr-
ą scenę w „Grażynie“ uważa uczeń za najpiękniejszą i dlaczego?

Klasa VI.

1. Ut sementem feceris, ita metes. 2.* Stan oświaty i nauk
za pierwszych Jagiellonów. 3. Jakich reform politycznych doma-
ga się Modrzewski w swoich dziełach i dlaczego? 3.* Charaktery-
styka Antenora. 5. W dżdżysty jesienny wieczór. 6.* Karol W.
i jego znaczenie dla zachodniej Europy.

Klasa VII.

1. Charakterystyka Kmicica. 2.* Przyczyny odrodzenia literatury polskiej w drugiej połowie XVIII. w. 3. Objaśnić i uzasadnić myśl zdania: „Μηδὲν ἄγαν“. 4. Znaczenie Brodzińskiego w literaturze polskiej. 4.* Miłość Mickiewicza w „Baladach i romansach“.

Bibl. Jag.

Klasa VIII.

1. Wpływ Towiańskiego na Mickiewicza i Słowackiego. 2.* Rok 1831 w twórczości poetyckiej 3 wielkich naszych poetów. 3. Charakterystyka Irydyona. 4. O potrzebie jedności i zgody (Mowa lub dyalog). 5.* Dlaczego obchodzimy uroczystości pamięć naszych wieszczów.

b) Z języka niemieckiego.

Klasa V.

1. Ein interessanter Tag während der Ferien (In Form eines Briefes). 2.* Das klagende Lied (Nach der Lektüre). 3. Die Bedeutung der Ströme für die Kultur. 4.* Der Handschuh (Inhalt). 5. Der Mensch im Kampfe mit der Natur. 6*. Der arme und der Reiche. 7. Die Schilderung meines Geburtsortes.

Klasa VI.

1. „Es ist nichts so fein gesponnen, es kommt endlich an die Sonnen“ — durch Beispiele zu erläutern. 2.* Die Charakteristik des Apothekers. 3. Die Bedeutung des Meeres im Leben der Völker. 4.* Reineke Fuchs vor Gericht. 5. Oberon. 6.* Das Glück von Edenhall. 7. Die punischen Kriege.

Klasa VII.

1. Kurze Selbstbiographie. 2.* Siegfrieds Tod. 3. Philotas im Gefängnisse. 4.* Kriemhild im I. und II. Teil des Niebelungenliedes (Charakteristik). 5. Der Übel grösstes ist die Schuld.

Klasa VIII.

1. Des Menschen grösster Feind ist der Mensch. 2.* Der Spaziergang von Schiller — ein kulturhistorisches Bild. 3.* Charakteristik der Jungfrau von Orleans. 4. Die wichtigsten Kulturstätten im Altertum. 5. Charakteristik des Clavigo.

II. PÓŁROCZE.

a) Z języka polskiego.

Klasa V.

1. Walka człowieka z naturą 2.* Treść i myśl przewodnia »Maratonu« K. Ujejskiego. 3. Zajęcia i zabawy dworu szlacheckiego na wsi. (Podług »Pana Tadeusza«) 4.* Perykles i jego zasługi dla Aten. 5. Najpiękniejsza chwila mego życia. 6.* Wolny przekład z języka niemieckiego na polski wiersza Schillera p. t. »Die Kraniche des Ibykus«. 7. Rejent a Cześnik w »Zemście« A. Fredry (Porównanie charakterów).

Klasa VI.

1. Towarzysz pancerny według pamiętników Paska. 2.* Skarga jako kaznodzieja i polityk. 3. Mowa na otwarciu czytelni studenckiej. 4.* Rzut oka na literaturę naszą w drugiej połowie XVII. wieku. 5. W słowach tylko chęć widzimy, w działaniu potęgę. — Trudniej dzień dobrze przeżyć, niż napisać księgę. (Mickiewicz.) 6.* Treść i znaczenie satyry Krasickiego »Dó króla«. 7. Tendencja komedyi Zabłockiego p. p. »Firek w zalotach«.

Klasa VII.

1. Znaczenie »Dziadów« wileńskich w twórczości Mickiewicza i w literaturze polskiej. 2.* Która z książek, przeczytanych w ubiegłym półroczu, podobała się uczniowi najlepiej i dlaczego? 3. Wiosna 4.* Gustaw ze »Ślubów panińskich« jako typ. 5. Wpływy obce u Słowackiego.

Klasa VIII.

1.* Polska filozofia i jej przedstawiciele w pierwszej połowie XIX. w. 2.* Czem Grecy zyskali sobie znaczenie w dziejach ludzkości. 3. Bilans z ośmiu klas nauki gimnazjalnej.

b) Z języka niemieckiego.

Klasa V.

1.* Aus welchen Beweggründen handeln die Hauptpersonen in Schillers »Taucher«. 2. Welche Folgen hatten die Perserkriege für Griechenland. 3.* Der fromme Sinn des Grafen Rudolf v. Habsburg. 4. Der Frühling in unserem Lande. 5.* Hyons Abenteuer. Nach Oberon. 6. Ein Markttag in unserer Stadt. 7.* Was hat die Mörder des Ibykus verraten?

Klasa VI.

- 1.* Der Empfang Dorotheas im elterlichen Hause Hermanns. 2. Die Schifffahrt, ihre Gefahren und Vorteile. 3.* Die Befreiung des Bertran de Born. 4. Die Bedeutung der Kreuzzüge. 5. Franz u. Karl Moor. (Vergleichende Charakteristik). 6.* Das Feuer im Dienste des Menschen. 7.* Kurze Inhaltsangabe von Lessings »Emilie Galotti«.

Klasa VII.

- 1.* Götz von Berlichingens Jugend. (Nach Goethe) 2. Phaon (Eine Charakteristik nach Grillparzer). 3.* Wilhelm Tell nach Schillers Drama. 4. Iphigeniens Charakterbild auf Grund des Dramas: Iphigenie auf Tauris. 5.* Egmont und Alba (Eine vergleichende Charakteristik).

Klasa VIII.

- 1.* Die Zustände in Genua. Nach Fiesco. 2. Der Abschluss meiner Gymnasialstudien u. mein künftiger Beruf. 3.* Die beiden Piccolomini.

c) Zadania maturalne.

Zad. polskie: Wykazać, o ile stan szkół i nauki wpłynął na rozwój literatury polskiej.

Zad. niemieckie: Der Mangel an sittlicher Bildung der Völker ist die Hauptursache des Unterganges der Staaten.

Zad. łac. polsk. Oddz. A.) Vergili Aen. VIII. 152—197.
Oddz. B.) Tac. Ann. XV. c. 44. 45.

Zad. polsk. łac. Oddz. A.) Dr. A. Semkowicz: Opowiadanie z dziejów powszechnych. Część I. str. 127. z ust. p. t. Fabrycyusz.

Oddz. B. W Zakrzewski: Hist. powszechna, t. I. wyd. 5. ust. p. t. Bitwa pod Moratonem.

Zad. grec. Oddz. A. Xenoph. Anab. V. 1, §. 2—8.

Oddz. B. Homer. Iliada. ks. XXIV w. 760—804 (excl. v. 790).

Zad. mat. Oddz. A. i B.

1.) Rozwiązać układ równań:

$$\begin{cases} 10^x + 3^y = 14 \\ 10^{2x+1} - 3^{2y+1} = 7 \end{cases}$$

2.) Jaki kapitał trzeba złożyć do kasy oszczędności na $5\frac{1}{2}\%$ aby przez 10 lat pobierać rocznie po 2200 Kr. z dołu?

3.) Obliczyć wysokość stożka prostego, którego podstawą jest koło: $3x^2 + 3y^2 - 2x + 6y - 5 = 0$, a którego pobocznicą jest równa powierzchni elipsy $y^2 + \left(\frac{2x}{3}\right)^2 = 4$.

4.) Kąt widzenia balonu z łódką, mających razem $a = 15$ m wysokości, wynosi $\alpha = 30^\circ$; kąt zaś wzniesienia łódki $\beta = 15^\circ$. W jakiej wysokości znajduje się łódka balonu i w jakim oddaleniu od widza?

IV. WAŻNIEJSZE ROZPORZĄDZENIA WŁADZ SZKOLNYCH.

Patrz w części I. w Zakładzie Głównym §. IV. pod tym samym tytułem).

V. KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny rozpoczął się w tutejszym Zakładzie dnia 3. września 1907 uroczystym nabożeństwem w kościele O. O. Dominikanów.

Egzamin wstępny do klasy pierwszej odbył się w terminie przedwakacyjnym dnia 14. lipca a w powakacyjnym dnia 1. września 1907. Do egzaminu w obu terminach zgłosiło 131 uczniów (93 ze szkół publicznych i 38 prywatnych); złożyło egzamin 106 uczniów (77 ze szkół publicznych i 29 prywatnych).

Egzamin wstępny dla klas wyższych zdawało w ciągu roku szkolnego 1906/7 40 uczniów i 16 uczenic; z tych zdało 23 uczniów 15 uczenic, reprobowano 17 uczniów i 1 uczenicę.

Dnia 10. września 1906 w rocznicę śmierci ś. p. Cesarzowej Elżbiety odbyło się w kościele O. O. Dominikanów żałobne nabożeństwo, w którym wzięła udział młodzież szkolna.

Dnia 4. października 1906, jako w dniu imienin Najjaśniejszego Pana odbyło się dla młodzieży zakładu uroczyste nabożeństwo w kościele O. O. Dominikanów.

Dnia 19. listopada 1906 odbyło się dla młodzieży zakładu w kościele O. O. Dominikanów żałobne nabożeństwo za spokój duszy ś. p. Cesarzowej Elżbiety.

Aż do 1. grudnia 1906 r. egzorta dla uczniów filii, tak klas niższych jak i wyższych odbywała się wspólnie. Exhortatorem wspólnym był ks. Maryan Urba. C. k. Rada szk. kraj. zezwoliła, aby począwszy od 1. grudnia 1906 egzorta dla klas IV-VIII odbywała się osobno od klas I-III. Dla pierwszych miał odtąd egzortę ks. Józef Lehmann, dla drugich ks. Maryan Urba:

Reskryptem z dnia 20. listopada 1906 r. l. 13.322 zezwoliło c. k. Ministerstwo Wyznań i Oświaty, aby począwszy od drugiego półrocza odbywała się nauka religii możeszowej, gimnastyki, języka francuskiego, rysunków, śpiewu, kaligrafii osobno dla Zakładu Głównego, osobno dla Filii i przeznaczyło na ten cel odpowiednią remunerację.

Z powodu silnych mrozów (poniżej 10—15° C.) byli uczniowie, dalej od zakładu mieszkający, w myśl odnośnego reskryptu c. k. Rady szk. kraj., przez kilka dni w lutym 1907 od uczęszczenia do szkoły uwolnieni.

Od 27. lutego do 1. marca 1907 odbywały się dla uczniów Filii rekolekcyje wielkanocne, zakończone przystąpieniem do spowiedzi i Komunii św.

Od 15—19 kwietnia 1907 lustrował zakład c. k. inspektor szkolny krajowy Dr. Franciszek Majchrowicz.

Dnia 28. czerwca 1907 odbyło się w kościele O. O. Dominikanów żałobne nabożeństwo dla młodzieży za spokój duszy ś. p. Cesarza Ferdynanda.

Od 1—3. lipca 1907 odbył się po raz pierwszy na Filii egzamin dojrzałości pod przewodnictwem c. k. radcy szkolnego Mieczysława Jamrógiewicza. Rezultat podany jest na innem miejscu sprawozdania.

Rok szkolny skończył się na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa Wyznań i Oświaty (z dnia 21 kwietnia 1907 l. 16359.) już 6. lipca 1907 a to nabożeństwem dziękczynnem w kościele O. O. Dominikanów i rozdaniem świadectw uczniom w klasach.

VI. ZBIORY NAUKOWE.

1) P o m o c k o l e ż a ń s k a: Aby dopomódz uboższym uczniom, założono księgozbiór książek szkolnych. Książki nabywano już to drogą kupną, jużto drogą darowizny. Z początkiem roku szkolnego liczył księgozbiórów 263 książek; 59 nabytych drogą kupną, 204 drogą darowizny. Zebrane książki wypożyczano za opłatą 10 hal. W ciągu roku szk. wypożyczyło 123 uczniów 214 książek. Z końcem roku szk. drogą darowizny nabyto 104 książki, dziś liczy księgozbiór 368 książek.

2) Biblioteka nauczycielska powstała w bieżącym roku szkolnym i liczy obecnie 174 dzieł w 275 tomach, wyłącznie drogą kupną nabytych.

3) Biblioteka dla młodzieży powstała również dopiero w bieżącym roku i liczy 195 dzieł w 245 tomach.

4) Zbiór map — rozpoczęty w bieżącym roku, liczy map historycznych i geograficznych 17 i 1 globus.

5) Zbiór obrazów dla nauki hist. naturalnej liczy obecnie 107 tablic z zakresu anatomii, zoologii i botaniki.

VII. CZYTELNIĄ UCZNIÓW.

Sprawozdanie »Czytelni uczniów Filii c. k. gimnazyum.«

Za przykładem innych zakładów w kraju i w naszym zakładzie obudziła się myśl założenia czytelni, któraby zespoliła uczniów w wytrwałej pracy na polu nauki i sztuki, spotęgowała uczucie koleżeństwa i dążność do doskonalenia ducha w tem, co dobre i piękne. Grono uczniów kl. VII. poparte przez przełożoną władzę szkolną, ułożyło statut, który następnie konferencya profesorów zatwierdziła.

Celem czytelni — podług statutu — jest ułatwić młodzieży pogłębianie i uzupełnienie wiadomości nabywanych w szkole, jakoteż pielegnowanie umiejętności, nie objętych programem nauki obowiązkowej, podtrzymywanie ducha i budzenie zmysłu piękna. §. 1.

Do spełnienia tego celu służą, jako środki pomocnicze: książki i czasopisma, odczyty i pogadanki, zebrania (poranki lub wieczorki) muzykalno-wokalne, wreszcie zawiązane w łonie czytelni kółka naukowe §. 2.

Prawo uczęszczania do czytelni mają uczniowie czterech najwyższych klas (§. 4.) opłacający 40 hl. miesięcznie. (§. 8.)

Czytelnią zarządza wydział, złożony z 12 członków. Dozór i opieka nad czytelnią i jej sprawami spoczywa w ręku profesora, przeznaczonego przez konferencyę na kuratora.

Przy dobrych chęciach członków czytelnia żwawo pierwsze kroki stawiała.

Zakupiono w księgarni 49 ks. z dziedziny przyrody, filozofii i nauk społecznych, sztuki i literatury. Nadto kilku członków złożyło 35 własnych ks. do dyspozycyi czytelni.

Następne czasopisma prenumerowano: 1. Bibliotekę warszawską, 2. Tygodnik ilustrowany, 3. Kosmos, 4. Krytykę, 5. Nasz Kraj, 6. Przegląd społeczny, 7. Myśl polską i 8. Przegląd filozoficzny. Z dyrekcji gimn. otrzymywała czytelnia: Słowo polskie, Nową Reformę i Wszechświat.

W 3 kółkach naukowych wygłoszono 17 odczytów. W kółku literackim pod przewodnictwem prof. Mossoczego — wygłoszono odczytów 9, w kółku historyczno-społecznem pod kierunkiem prof. Köestlicha 5, w kółku przyrodniczo-filozoficznym pod przewodnictwem prof. Klimka 3.

Nadto urządzono 4 zebrania muzykalno wokalne (2 poranki, 2 wieczorki) na które składały się odczyty, deklamacya, chór i muzyka.

Kurator *Wł. Mossoczy.*

VIII. FIZYCZNY ROZWÓJ MŁODZIEŻY.

Nie korzystne umieszczenie klas nie zmieniło się i w tym roku mimo wszelkich starań, a dało się odczuć szczególnie w tym roku z powodu nader ostrej i długo trwającej zimy.

Z nastaniem dni cieplejszych dopiero w drugiej połowie maja wprowadzono zabawy ruchowe na placu miejskim obok ogrodu. Miejsce to niezbyt dobre, z powodu zupełnego braku drzew. Zabawy odbywały się pod kierownictwem 4 profesorów, każdego dnia o ile na to pogoda pozwalała, a obejmowały grę: w piłkę nożną (football), pięstkówkę, palanta i różne wolne gry ruchowe. — Udział uczniów był liczny, szczególnie uczniów klas niższych. Oprócz tego odbyły się wycieczki pod przewodnictwem nauczycieli w najbliższe okolice.

Nauka gimnastyki na Filii odbywa się od początku II. półrocza osobno od Zakładu głównego w Tarnopolu jako przedmiot nadobowiązkowy wskutek zezwolenia c. k. Ministerstwa Wyzn. i Oświat. z d. 20. listopada 1906 l. 13.322 w Sokole 12 godzin tygodniowo.

IX. FUNDUSZ NA WSPIERANIE UBOGICH UCZNIÓW.

DOCHÓD.

1. Datki przy wpisach z r. szk. 1906/7	114 K. 10 h.
2. Zasiłek Kasy Oszczędności w Tarnopolu	150 K. — h.
3. Złożono do puszek przy egzortach przez uczniów i w Dyrekeyi przez rodziców i opiekunów	54 K. 70 h.
4. Wieczorek »Trzech wieszczów« urządzony przez uczniów Zakładu Głównego i Filii	95 K. — h.
5. Za wypożyczone z »Pomocy koleżańskiej« książki	19 K. 62 h.
	<u>Razem 423 K. 42 h.</u>

ROZCHÓD.

1. Podręczniki szkolne nabyte dla »Pomocy koleżeńkiej«	182 K. — h.
2. Ubranie dla 7 uczniów	92 K. 10 h.
3. Uzupełnienie opłaty szkolnej	10 K. — h.
4. Lekarstwa	12 K. — h.
5. Zapomogi	13 K. — h.
	<u>Razem 309 K. 10 h.</u>

ZESTAWIENIE.

Dochód	423 K. 42 h.
Rozchód	309 K. 10 h.

Pozostałość kasowa 114 K. 32 h.

WILKISZCZYŃSKY ROZWOJ MŁODZIEŻY.

Wie korzystnie młodzież klas nie znalazła się i w tym roku
 mimo wszelkich starań, a było się okazać szczególnie w tym roku
 a powodem na to jest i długo trwałej młodych.
 W nastaniu dla ogólnego doświadczenia w drugiej połowie maja
 wprowadzono zabawy ruchowe na plan najbliższym obok ogrodu.
 Najlepiej to miały być z powodem ogólnego planu drzew. Zabawy
 odbywały się pod kierownictwem 4 profesorów. Każdego dnia o ile
 nie to pogoda pozwalała, a obejmowały były w pięciu godzinach (10-15).
 Zestawienie planu i różne wojny były ruchowe. — Udział uczniów
 był bardzo, szczególnie uczniowie klas niższych. O godzinie 12
 się wycofywali pod przewodnictwem nauczycieli w najbliższe okolice.
 Wskazał gimnazjalcy na 17 III odbyły się od powiatku II podgórny
 o godzinie 12. Wskazał gimnazjalcy w Tamopola jako przedmiot młodo-
 wychy wskazał kierownika z 4. Wskazał Wymiar i Oświecenia
 z 20. Wskazał 1906 I. 1833 w roku 12 godzin tygodniowo.

17. FUNDUSZ NA WSPIERANIE UCZNIÓW UCZNIÓW.

DOCHÓD

1	111 K. 10 H.	1. Długość przy wpiasach z r. 1907
2	150 K. — H.	2. Długość przy wpiasach w Tamopola
3	54 K. 70 H.	3. Długość przy wpiasach przy uczniach
4	98 K. — H.	4. Długość przy wpiasach przy uczniach
5	101 K. 70 H.	5. Długość przy wpiasach przy uczniach
	101 K. 70 H.	

WYDATKI

1	101 K. 70 H.	1. Długość przy wpiasach przy uczniach
2	101 K. 70 H.	2. Długość przy wpiasach przy uczniach
3	101 K. 70 H.	3. Długość przy wpiasach przy uczniach
4	101 K. 70 H.	4. Długość przy wpiasach przy uczniach
5	101 K. 70 H.	5. Długość przy wpiasach przy uczniach
	101 K. 70 H.	

WYSTATKI

1	101 K. 70 H.	1. Długość przy wpiasach przy uczniach
2	101 K. 70 H.	2. Długość przy wpiasach przy uczniach
	101 K. 70 H.	

X. STATYSTYKA FILII.
I. PÓLROCZE.

	I			II			III			IV		V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b					
1. Liczba uczniów.																
a) W ciągu r. sz. 1905/6 przybyło	51	48 ¹	—	52 ¹	49 ¹	—	53	—	—	37 ³	36 ²	41 ³	33 ³	30	—	481 ¹⁴
Z końcem roku 1905/6 było	49	41 ¹	—	50 ¹	43 ¹	—	53	—	—	33 ²	36 ²	41 ³	33 ³	30	—	456 ¹³
b) Uzupełnienie klasyfik. za r. sz. 1905/6	8	6	4	3	4	—	7	—	—	6	6	7	5	10	—	66
Do egz. poprawczego przeznaczono	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
„ uzupełniają.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Nie zgłosiło się uczniów	8	5	3	3	4	—	7	—	—	6	5	7	5	10	—	63
Egz. poprawczy złożyło	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	3
„ nie złożyło	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Ostateczny wynik klasyfik. za r. sz. 1906	5	1	3	5	3	—	6	—	—	3	2	—	4 ¹	—	—	32 ¹
Otrzymało stopień celujący	39	37	34	34 ¹	33 ¹	—	43	—	—	23 ²	26 ²	40 ³	28 ²	29	—	366 ¹¹
„ „ pierwszy	1	3	3	7	1	—	2	—	—	5	7	1	1	1	—	30
„ „ drugi	4	6	1 ¹	4	6	—	2	—	—	2	1	1	1	—	—	28 ¹
„ „ trzeci	54 ⁷	54 ⁷	—	48 ¹	48	46	37 ⁴	38 ²	—	30 ¹	30 ¹	50 ³	46 ¹	31 ⁴	29	541 ³¹
d) Z początkiem r. sz. 1906/7 przyjęto:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3
W ciągu I. półr. przybyło	54 ⁷	54 ⁷	—	48 ¹	48	46	38 ⁴	38 ²	—	30 ¹	30 ¹	50 ³	48 ¹	31 ⁴	29	544 ³¹
Wogóle przyjęto w I. półr.	—	—	—	42	39	38	35 ⁴	32	—	23 ¹	26 ¹	47 ³	40 ¹	27 ⁴	29	378 ¹⁴
a) Uczniów tutejszych z promocyą	9	5	—	4	3	1	1	1	—	7	4	1	1	1	—	38
b) repetentów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
c) bez stopnia za II półr. (pauz.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
d) obcych z promocyą	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
e) obcych repetentów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) na podst. egz. wstępnego	45 ⁷	49 ⁷	—	2	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110 ¹⁶
Z zapisanych nie zgłosiło się	—	—	—	0 ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹
W ciągu roku szkoln opuściło zakład	15	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
Przy końcu I. półr. było uczniów:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) publicznych	39	47	—	48	48	44	37	38	—	28	30	47	46	30	29	511
b) prywatnych	7	7	—	—	—	—	4	2	—	1	1	3	1	4	—	30
Razem	46	54	—	48	48	44	41	40	—	29	31	50	47	34	29	541

	I		II			III		IV		V	VI	VII	VIII	Razem
	a	b	a	b	c	a	b	a	b					
2. Opłata szkolna.														
a) Opłatę szkolną złożyło:	20	17	7	18	8	5	7	12	6	14	22	9	12	157
w 1. półroczu	10	11	18	15	15	8	7	14	9	21	22	6	15	171
w 2. półroczu	32	35	27	28	28	27	26	15	22	22	26	25	14	327
b) Od opłaty szk. było uwolnionych	21	30	41	30	36	32	31	16	24	34	26	20	17	358
w 1. półroczu	800	680	280	720	320	190	280	480	240	560	880	360	480	6270
w 2. półroczu K.	400	440	720	600	600	320	280	560	360	830	880	240	600	6830
c) Opłata szkolna wynosiła	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1000
w 1. półroczu K.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
w 2. półroczu K.	235 ²⁰	238 ⁶⁰	84 ⁰	25 ²⁰	33 ⁶⁰	21	37 ⁶⁰	12 ⁶⁰	31	21	21	29 ⁴⁰	—	696 ²⁰
Taksy za duplikaty świadectw K.	59	55	48	48	47	38	39	32	31	51	51	32	29	560
Taksy wstępne wynosiły	128	126	96	96	94	82	84	66	61	108	104	72	58	1178
Datki na fundusz zabawowy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Datki na środki naukowe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
II. PÓLROCZE.														
1. Liczba uczniów.														
Liczba ucz. na począt. II. półr.	39 ¹¹	47 ⁸	48	48	44	37 ²	38 ⁵	28 ¹	30 ¹	47 ³	46 ²	30 ⁴	29	511 ³⁷
W ciągu II. półr. przybyło	5	1	—	—	1 ¹	—	1	2	1	1	3	1	—	16 ¹
Wegółę było zapisanych	44 ¹¹	48 ⁸	48	48	45 ¹	37 ²	39 ⁵	30 ¹	31 ¹	48 ³	49 ²	31 ⁴	—	527 ³⁸
Wystąpiło w II. półr.	3	5	6	6	3 ¹	2	7	5	2	5	1	—	1	46 ¹
Przy końcu II. półr. było	41 ¹¹	43 ⁸	42	42	42	35 ²	32 ⁵	25 ¹	29 ¹	43 ³	48 ²	31 ⁴	28	481 ³⁷
2. Miejsce urodzenia.														
Z Caliccy z Wks. Krakowskim	40	40	42	41	41	35	31	25	27	41	47	30	28	468
Z Bukowiny	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Z Moraw	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Z Austrii	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Z Rosyi	1	2	—	1	1	—	1	—	—	2	1	—	—	9
Mówiących po polsku	41	43	42	42	42	35	32	25	29	43	48	31	28	481

4. Wyznanie religijne.

Wyznania rzym.-kat.	20	21	22	19	10	12	18	11	11	16	21	20	11	12	203
" mojżeszowego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	277
" orm. kat.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
5. Wiek uczniów.															
10 lat miało	3	4	4	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7
11 " "	7	19	17	17	12	15	6	6	3	9	11	6	4	29	69
12 " "	14	8	14	14	4	12	9	10	6	8	12	11	6	71	82
13 " "	7	2	8	8	17	8	10	12	6	7	8	6	4	61	45
14 " "	—	—	—	—	3	—	1	4	4	4	6	4	4	41	41
15 " "	1	—	1	1	5	—	3	—	—	2	1	11	9	29	29
16 " "	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	7	4	11	11
17 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	2	2
18 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	4	4
19 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26 " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uczniów prywatnych było	3	2	2	—	—	—	1	2	1	1	1	1	4	11	26
Uczenie	8	6	6	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—
7. Miejsce pobytu rodziców.															
Tarnopol (miasto)	16	15	14	14	19	10	17	12	9	13	10	20	16	9	180
Powiat tarnopolski	6	7	6	6	8	5	6	5	2	3	5	6	2	2	61
" borszczowski	2	1	—	—	1	1	3	2	1	2	3	—	1	—	12
" brodzki	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
" buczacki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
" brzezański	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
" czortkowski	—	—	3	3	2	1	—	1	2	—	2	1	3	1	1
" doliński	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
" husiatyński	—	2	—	—	2	2	2	1	—	4	3	1	4	1	27
" kamionka strum.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
" lwowski	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	5
" podhajceki	2	—	1	1	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	10

XI. KLASYFIKACYA UCZNIÓW.

za 2. półrocze 1907.

(oznaczeni wydatniejszym drukiem otrzymali stopień celujący.

B). Filia.

KLASA I. A.

Baczyński Romuald	Kleiner Herman	Sternschuss Norbert
Braun Wigdor	Knie Chaim	Szary Michał
Czerniewicz Józef	Lejezak Szczepan	Teittelbaum Uscher
Dudek Józef	Lichowski Kazim.	Tenenblatt Lejzor
Feldman Jüdel	Liebergall Chaim	Tomaszewski Maryan
Freid Jakób	Meller Szymon	Tyczkowski Stanisław
Gardyasz Witold	Reitman Jüdel	Weisglas Adolf
Gelband Jakób	Rudnicki Władysław	Wilczarowski Antoni
Hechel Jonasz	Schmer Edward	Witkowski Leon
Jarząbek August	Semcyszyn Tadeusz	Wysogład Robert
Kaminker Fischel	Stanisławczuk Ludwik	

Do egzaminu poprawczego przoznaczono 5 uczniów, stopień drugi otrzymał 1 uczeń, stopień trzeci otrzymało 3 uczniów.

KLASA I. B.

Abramzon Chaim	Koss Stanisław	Rosenzweig Leon
Apfelbaum Mojżesz	Krautstück Izrael	Safrin Wolf
Bereźnicki Stanisław	Kycia Marceli	Sapka Antoni
Chudeusz Edmund	Lejezak Kazimierz	Segal Sindel
Dubczak Jan	Łomnicki Mikołaj	Strach Stanisław
Dubowe Jonasz	Margulies Abraham	Warowy Karol
Dyndowicz Wiktor	Minczakowski Jan	Weber Abraham
Eichelberger Roman	Morkś Ludwik	Weissman Wilhelm
Glücker Leon.	Piechurski Józef	Wiśłocki Mieczysław
Hejchman Owszja	Pickholz Naftali	Włodarski Bronisław
Iwaskiewicz Adam	Rendelstein Szaje	Zuckerandel Tewel
Jastrzębski Kazimierz	Rogalski Julian	Zukowski Michał
Kirschen Izrael		

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2 uczniów, stopień drugi otrzymało 2, stopień trzeci 2 uczniów.

KLASA II. A.

Apfelbaum Jakób
Bahyrycz Piotr
Czyez Maryan
Dawidsohn Israel
Feldmann Benjamin
Friedmann Izrael
Getter Samuel
Horowitz Schachne
Langer Izrael

Lewitter Izydor
Łabucki Józef
Markowicz Feliks
Nussbaum Artur
Nussbaum Natan
Ostersetzer Mieczysł.
Oszust Mikołaj
Preczep Emanuel

Rothfeld Awigdor
Schaffel Kohos
Schatzberg Samuel
Schwarz Leopold
Schwarz Schloima
Skowroński Marcin,
Sobolak Jan
Tarnowicz Waleryan

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 10 uczniów, stopień drugi otrzymało 6, stopień trzeci 1 uczeń.

KLASA II. B.

Bander Kazimierz
Bardach Wojciech
Emmerling Alexander
Friemann Alexander
Groński Franciszek
Guttman Aron
Hirschhorn Izak
Hirschkowicz Izrael
Jastrzębski Stanisław
Katz Abraham
Kominek Stanisław
Kudryński Julian

Lilker Leiser
Luka Zygmunt
Meersand Izrael
Parnas Benjamin
Plon Aron
Probe Fryderyk
Rappaport Chaim
Regenbogen Maurycy
Rosenman Salomon
Rubinstein Jechiel
Safrien Chaim

Schächter Filip
Schwadron Leib
Schmerbach Leibisch
Schwarz Jakób
Stein Schmerl
Szcęsny Kazimierz
Wallach Salomon
Wahrhaftig Leib
Wilczarowski Kazim.
Wurzel Oskar
Zwergel Salo

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów, stopień drugi otrzymało 2, stopień trzeci 2 uczniów.

KLASA II. C.

Aulich Kazimierz
Blitz Chaim
Buchsbaum Szulem
Feldmann Benjamin
Glass Mechel
Gläser Alfred
Grosfeld Markus
Grünhaut Maurycy
Jakobiszyn Eugeniusz
Kocoń Michał
Kohn Wolf

Kraft Ludwik
Kubasiewicz Ludwik
Kurzrock Boruch
Landau Ignacy
Landesmann Max
Lüfschütz Chune
Łomnicki Jan
Marbach Maurycy
Nisenbaum Zyg.
Nowarier Joachim
Nowyk Bronisław

Peczenik Mojżesz
Plon Aron
Podbiera Maryan
Reitzenbein Leiser
Rogalski Stanisław
Schwadron Bernhard
Seretny Władysław
Stein Jona
Szmajuk Boruch
Zeiler Salomon
Zomerstein Pejsech

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów, stopień drugi otrzymał 1, stopień trzeci 3 uczniów.

KLASA III. A.

Attermann Szymon	Hołodowicz Kazimierz	Silbermann Mojżesz
Axelrad Samuel	Katz Samuel	Skulski Emil
Bigda Kazimierz	Klinger Hersch	Szczepański Jan
Breit Jakób	Kohs August	Szewczuk Stanisław
Brożyna Feliks	Kycia Kazimierz Wł.	Szkodziński Jan
Dem Łazel Ksiel	Lew Abraham	Szłapak Robert
Dobrzański Antoni	Margulies Mojżesz	Tennenbaum Anatol
Duda Wincenty	Nowyk Władysław	Vogelbaum Gabryel
Eitelberg Józef	Osuch Bronisław Bol.	Vogelbaum Mordko
Gottesmann Leon	Pudles Sindel	Zellermayer Godel
Heller Abraham Abe		

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów, stopień drugi otrzymał 1 uczeń.

KLASA III. B.

Auerbach Józef	Joszpa Icko	Raczyński Kazimierz
Auerhan Majer	Kapan Jakób	Rechówicz Seweryn
Balwirczak Józef	Kowalski Wincenty	Reisberg Wolf
Barg Maryan	Krzyżanowski Miecz.	Rosenman Abraham
Beutel Chaim	Liebling Izak	Roth Leizor
Gottesman Majer	Morgenstern Sal.	Schorr Dawid
Grünberg Chaskel	Myszkowski Alexander	Speiser Izak
Hammer Rubin	Peller Moritz	Swoboda Witold
Hartmann Izydor	Pomeranz Józef	Wołoszyński Kazim.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5 uczniów.

KLASA IV. A.

Balin Salamon	Hefter Juda	Pepis Leon
Baral Maurycy	Hujda Antoni	Weinsaft Gustaw
Englender Julian	Kristianpoler Salomon	Żabski Jan
Feder Izak	Mróz Józef	Lichowski Józef
Guttmann Leon	Nussbaum Adolf	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 9 uczniów, stopień drugi otrzymał 1, trzeci 1 uczeń.

KLASA IV. B.

Anderle Wilhelm	Dressler Abraham	Harnisch Nathan
Bagner Jakób	Feldmann Dawid	Hoendel Stanisław
Bigda Józef	Frank Kazimierz	Horowitz Salamon
Blemer Zygmunt	Glücker Hersch	Kida Jan
Daniłowicz Jan	Groszek Tadeusz	Königsberg Izak

Misiewicz Ignacy	Sommerstein Selig	Türk Maurycy
Ostiadal Henryk	Spittal Józef	Zwerdling Hillel
Peczenik Hirsch	Stanek Bogumił	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów.

KLASA V.

Anderle Ryszard	Luka Józef	Schutzman Dawid
Auerbach Anezel	Parnas Hirsch	Schwatler Abraham
Baar Henryk	Pelz Władysław	Silberg Max
Berger Maksymilian	Pineles Oskar	Walków Onufry
Fröhlich Süsie	Pudles Boruch	Wiejaczka Józef
Heilpern Jerzy	Reis Samuel	Weiser Dawid
Kossonoga Wiktor	Rotstein Fischel	Wolf Samuël
Krotki Teodor	Safrin Jan	Zariczny Wilhelm

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 10 uczniów, stopień drugi otrzymało 4, stopień trzeci 5 uczniów.

KLASA VI.

Adlof Włodzimierz	Hollenberg Karol	Nussbaum Maurycy
Aszkenazy Mojżesz	Horowitz Schaje	Pohoryles Ludwik
Banaś Aleksander	Koehler Tadeusz	Polak Hersch
Bączkowski Eugeniusz	Koffler Abraham	Pudles Fischel
Binder Robert	Kolkiewicz Zdzisław	Schapira Benjamin
Blemer Adolf	Kozdruń Franciszek	Sobolak Ludwik
Bryk Stanisław	Krokowski Bolesław	Speiser Izak
Domański Władysław	Lewites Jakób	Stein Benjamin
Dynes Jakób	Łukasiewicz Jan	Sygal Berisch
Felberbaum Abraham	Matyka Maryan	Wysoglad Jan
Figiel Michał	Muszyński Julian	Zlatkes Izrael

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 11 uczniów, stopień drugi otrzymało 3, do egz. uzupełniającego przeznaczono 1 ucznia.

KLASA VII.

Akselrad Adolf	Klinger Oskar	Łomnicki Maryan
Buksdorf Benzion	Kosser Manio	Mazurkiewicz Stanisł.
Drzymuchowski Rom.	Lachowicz Wojciech	Messing Dawid
Dworzański Tomasz	Lewinter Dawid	Nowyk Stanisław
Feldmann Dawid	Lippe Chaim	Peller Zygmunt
Gostkowski Zygmunt	Lisowski Stanisław	Pohoryles Markus

Pustelnik Ludwik	Schmetterling Ch.	Tarnowicz Ignacy
Pudles Salamon	Schützer Izak	Türck Norbert
Rathauser Izak	Sommerstein Marcin	Weidenfeld Józef
Rubin Leibisch		

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3 uczniów.

KLASA VIII.

Balicki Maryan	Kowalik Józef	Struszkiewicz Piotr
Bergstein Eisik	Landau Ludwik	Sygall Chune
Bergstein Nussen	Lippe Jakób	Szypuła Marcin
Eichel Modest	Marmorek Mojżesz	Trawiński Alfred
Fadenhecht Hugo	Mroczkowski Józef	Tomeczuk Jan
Felberbaum Anczel	Schwebel Abraham	Weinbaum Tobiasz
Holzer Józef	Silbermann Izrael	Wilczek Tadeusz
Kaczkowski Alfred		

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 6 uczniów, stopień drugi otrzymał 1 uczeń.

Wynik egzaminu dojrzałości.

Bergstein Eisik	Holzer Józef	Szypuła Marcin
Bergstein Nussen	Kaczkowski Alfred	Trawiński Alfred
Eichel Modest	Lippe Jakób	Weinbaum Tobiasz
Fadenhecht Hugo	Struszkiewicz Piotr	Wilczek Tadeusz
Felberbaum Anczel	Sygall Chune	

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4 uczniów publicznych, 2 eksternistów. Reprobowano na rok 2 uczniów publicznych, 1 eksternistę. Odstąpił 1 eksternista.

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS.

